

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 1. FEBRUAR 1980

ŠTEV. 5 (1953)

KANCLER KREISKY JE PONOVO PRIZNAL:

Sedanji zakon o narodnih skupinah ne predstavlja zadovoljive rešitve

To, kar trdimo koroški Slovenci že od vsega začetka, je zdaj ponovno potrdil in priznal tudi zvezni kancler dr. Bruno Kreisky: da sedanji zakon o narodnih skupinah — torej takomenovana sedmojulijska zakonodaja — ne predstavlja zadovoljive rešitve manjšinskega vprašanja. Hkrati pa to seveda pomeni, da s tem zakonom Avstrija tudi še ni v celoti izpolnila svojih obveznosti, ki so ji bile naložene v členu 7 državne pogodbe.

Sedanjo izjavo kanclerja so izrekli ÖVP-jevske poslanci, ki so mu v parlamentu zastavili vprašanje, kako je razumeti njegovo svedečo izjavo, da predstavlja sedanja ureditev le minimalno rešitev, medtem ko koroški deželni glavar Wagner vztrajno trdi, da je bil člen 7 s sedanjim zakonom v celoti izpolnjen; poleg tega pa je ÖVP-jevske poslance še zanimalo, katere in v kakšni obliki namerava izpolniti zahteve, ki sta mu jih osrednji organizaciji koroških Slovencev posredovali pri zadnjem razgovoru na Dunaju.

Pri prvem vprašanju se je kancler skušal izmazati z lisjaško zvinitim odgovorom, češ da je pri manjšinski problematiki treba videti tako pravno kakor tudi politično ali dejansko plat: po pravni plati je vprašanje po njegovem mnenju z zakonom o narodnih skupinah zadovoljivo rešeno in je prepričan, da je tudi deželni glavar Wagner mislil samo to stran problematike; po drugi strani pa — kakor je de-

jal kancler — že zadržanje obeh velikih organizacij koroških Slovencev kaže, da pravno zadostna rešitev še ni nujno zadovoljiva v vsakem oziru. Glede izpolnitve zahtev koroških Slovencev pa je kancler dejal, da jih trenutno še proučujejo in zato ne more dati zaželenega odgovora; na vsak način pa bo pred nadaljnjim razgovorom s predstavniki manjšine prišlo do stikov s strankami, ki so zastopane v parlamentu in koroškem deželnem zboru.

Nadaljnje izboljšanje zdravstvenega stanja predsednika Tita

V izboljšanju zdravstvenega stanja jugoslovanskega predsednika Tita je bil dosežen odločilen napredek, tako da je predsednik Tito zadnjo nedeljo že zapustil oddelek za intenzivno nego. Premestili so ga na oddelek klinike za srce in ožilje, kjer poteka njegova nadaljnja medicinska rehabilitacija.

Začasno predsednik Tito že lahko zapusti posteljo, sprejema obiske vodilnih funkcionarjev in je celo že prevzel tudi nekaj svojih obveznosti. Napovedujejo, da bo v kratkem sploh že zapustil bolnišnico in se dalje zdravil na Brdu pri Kranju.

Zdravniški konzilij je že v začetku tega tedna sporočil, da ne bo več vsak dan dajal sporočila, ker predsednik Tito povsem normalno okrevaja.

Kljub temu, da se je zatekel k dlakocepskemu sprenevedanju, kancler Kreisky torej ni mogel mimo dejstva, da manjšinsko vprašanje s sedanjo ureditvijo potom zakona o narodnih skupinah nikakor ni zadovoljivo rešeno. Še več: iz njegovega odgovora je celo razbrati, da manjšini izrecno prizna pravico, da samo ona kot neposredno prizadeta lahko odloča o tem, kdaj je njeno vprašanje dejansko urejeno oziroma kaj je še potrebno za zadovoljivo rešitev.

S tem je kancler v celoti potrdil pravilnost stališč, ki jih zastopata osrednji organizaciji koroških Slovencev. Ravno to pa bi moralo biti vzroka dovolj, da bi končno prenehali z gonjo izsiljevanja, pritiska in izigravanja napram legitimnemu predstavništvu slovenske manjšine. Kakor smo koroški Slovenci že ponovno povedali, da nas nihče ne more prisiliti, da bi tristrankarski diktat sprejeli kot zadovoljivo rešitev, tako tudi ne bomo dovolili, da bi nam kdorkoli oktroiral neko „tretjo silo“ dvomljivih elementov, ki bi bili za ceno svoje osebne kariere pripravljeni prodati narodne interese. Naše zaupanje uživata obe osrednji organizaciji, ki sta v zavesti svoje odgovornosti napram slovenskemu ljudstvu izdelali predloge in zahteve ter izrazili pripravljenost, da v enakopravnem dialogu s pristojno vlado konstruktivno prispevata k zadovoljivemu reševanju naših življenjskih vprašanj.

SREČANJE SKGZ IN ZSO:

Narodnostne pravice so merilo demokratičnosti posamezne države

V okviru dolgoletnega sodelovanja in tesnih stikov sta se v soboto 26. januarja 1980 v Žabnicah v Kanalski dolini sestali delegaciji Slovenske kulturnogospodarske zveze iz Trsta in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, da bi izmenjali informacije o položaju Slovencev v Italiji in Avstriji ter se dogovorili za skupne akcije. V delegaciji SKGZ, ki jo je vodil tajnik Duško Udovič, so bili še dr. Darij Cupin, Edmund Košuta, Izidor Predan, Aldo Clodig in Ace Mermolja; za ZSO pa so se srečanja udeležili tajnik dipl. inž. Feliks Wieser, dipl. inž. Franci Einsler, dr. Janko Wiegele, Lojze Trunk in Peter Wieser. Ker je bilo srečanje posvečeno tudi položaju Slovencev v Kanalski dolini, sta se posveta udeležila še prof. Salvatore Venosi in ukrajinski župnik Mario Gariup.

Po izmenjavi informacij o splošnem položaju Slovencev v Italiji in Avstriji je bilo še posebej govora o položaju Slovencev v Kanalski dolini ter so se v tej zvezi dogovorili tudi za nekaj konkretnih pobud. Ob koncu srečanja so sprejeli skupno sporočilo, v katerem je rečeno:

Na srečanju v Žabnicah v Kanalski dolini so predstavniki SKGZ in ZSO skupaj z zastopniki Slovencev v Kanalski dolini izmenjali svoja stališča in se medsebojno informirali o trenutnem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in Avstriji.

Ugotovili so, da pomenijo narodnostne manjšine pomemben dejavnik pri zblizevanju narodov in držav v tem delu Evrope, posebno še v času mednarodnih zapletov.

Poudarili so, da so narodnostne pravice bistven pokazatelj demo-

kratičnosti neke države. Prav zato morajo narodnostne pravice, zagotovljene v italijanski ustavi, veljati za vse Slovence v Italiji enako, torej tudi za Slovence v Kanalski dolini. Vendar te pravice v Italiji nikakor niso v celoti uresničene, kar podobno velja tudi za Avstrijo, ki jo v razmerju do Slovencev zavzuje še vedno neuresničena državna pogodba.

Na srečanju so se prisotni dogovorili za skupne pobude na političnem, kulturnem, gospodarskem in informacijskem področju in za nadaljnjo koordinacijo dela.

IN OB 30-LETNICI SMRTI
KOROŠKEGA PISATELJA

Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca

v sredo 6. februarja 1980 ob 19. uri v slavnostni dvorani Mestne hiše v Celovcu, Theaterplatz 3 (poleg gledališča).

Sodelujejo: ● slavnostni govornik književnik Drago DRUŠKOVIČ
● recitacijska skupina SPZ Celovec in ZKO Ravne na Koroškem (režija Marjan Srienc)
● mešani pevski zbor SPD „Gorjanci“ iz Kotmare vasi, vodi Stanko Wrulich

Ljubitelji slovenske kulture in umetnosti vabimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Z udeležbo bomo izpričali našo povezanost z narodno celoto in s slovensko kulturo.

O d b o r

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA

VABI NA

Prešernovo proslavo

OB SLOVENSKEM
KULTURNEM PRAZNIKU

Zunanji minister Pahr na enodnevnem obisku v Beogradu

Avstrijski zunaji minister dr. Wilibald Pahr je bil v ponedeljek na enodnevnem obisku v Beogradu, kjer je imel pogovore z zveznim sekretarjem za zunanje zadeve SFRJ Jugoslavije Josipom Vrhovcem, sprejel pa ga je tudi predsednik zveznega izvršnega sveta SFRJ Veselin Djuranovič.

V uradnem sporočilu o obisku je rečeno, da sta oba ministra izčrpno izmenjala mnenja o razvoju dvostranskega sodelovanja in o perečih vprašanjih s področja mednarodnih odnosov. Z zadovoljstvom sta ugotovila, da se dobri sosedski odnosi Jugoslavije in Avstrije uspešno razvijajo na podlagi dogovorov, doseženih ob srečanju predsednika zveznega izvršnega sveta Veselina Djuranoviča in zveznega kanclerja Bruna Kreiskega ter ob prejšnjem obisku vodje jugoslovanske diplomacije v Avstriji. V razgovorih so izrazili skupno gledanje o potrebi nadaljnjih prizadevanj za razširitev in obogatitev dvostranskega sodelovanja z novimi oblikami in vsebino, kakor tudi s prizadevanji za napredek na vseh področjih, ki so pomembna za izboljšanje celotnega sodelovanja.

Prav zadnja ugotovitev se očitno nanaša med drugim tudi na manjšinsko vprašanje, o katerem v uradnem sporočilu sicer ni posebej govora, pač pa je minister Pahr ob povratku na Dunaj izrecno naglasil, da je manjšinska problematika v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih „stalno prisotna“, čeprav ne predstavlja več ovire za soglasnost in kooperacijo Avstrije in Jugoslavije v drugih vprašanjih. Dovolj jasno je v tej zvezi tudi opozorilo v uradnem sporočilu, da sta obe strani poudarili potrebo po prizadevanjih za na-

predek na tistih področjih, ki so pomembna za izboljšanje celotnega sodelovanja. To opozorilo je namreč treba gledati v luči dosledno zastopane stališča Jugoslavije, ki v odnosu do manjšin vidi stopnjo iskrene pripravljenosti za razvoj odnosov in sodelovanja med obema državama. V tej povezavi pa je seveda tudi glede izjave ministra Pahra, da se Avstrija trudi za izboljšanje položaja manjšin razumljivo, da bo Jugoslavija to prizadevanje Avstrije priznala pač v toliko, v kolikor bo dejansko privedlo do izboljšanja položaja manjšin — kajti tudi z jugoslovanske strani je bilo že večkrat poudarjeno, da morejo biti merodajna in prepričljiva samo dejanja.

Ministra sta proučila tudi najnovejši razvoj mednarodnega položaja, pri čemer sta posvetila posebno pozornost kriznim žariščem. Ocenila sta, da sedanji dogodki v svetu potrjujejo, da ni alternative za politiko popuščanja. Obojestransko je bilo poudarjeno, da mora mednarodna skupnost vložiti največje napore za popuščanje napetosti, krepitev miru, varnosti in sodelovanj.

Med bivanjem v Beogradu je minister Pahr sprejel tudi predsednik zveznega izvršnega sveta SFRJ Veselin Djuranovič. Ob tej priložnosti sta poudarila, da se sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo ugodno razvija v prid obeh držav ter miru in varnosti v našem območju in v vsej Evropi. K temu precej prispevajo pogosti stiki in izmenjava mnenj med predstavniki obeh držav, je bilo poudarjeno, hkrati pa opozorjeno tudi na „še vedno premalo izboljšane možnosti“ za nadaljnji razvoj vsestranskega sodelovanja.

SEDEMESETLETNICA ROJSTVA EDVARDA KARDELJA:

Njegova misel in delo

ostaneta aktualna za ves svet

Minulo nedeljo bi lani umrli slovenski in jugoslovanski državnik, revolucionar in mislec Edvard Kardelj obhajal svojo sedemdesetletnico. Tej obletnici so bile posvečene različne svečanosti in prireditve, na katerih so z vseh strani osvetlili bogato življenjsko delo Edvarda Kardelja ter poudarili njegov velikanski prispevek k razvoju slovenskega naroda in drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti, h graditvi socialistične samoupravne demokracije v Jugoslaviji in preko tega k obogatitvi socialistične misli sploh, in končno k uveljavljanju Jugoslavije in njene neuvrščene politike v svetovni skupnosti.

V soboto je bilo skupno zasedanje vseh zborov slovenske skupščine, predsedstva SR Slovenije in delegacij družbenopolitičnih organizacij, ki so se ga poleg vodilnih predstavnikov Slovenije udeležili tudi visoki predstavniki iz drugih republik in pokrajin. O velikem revolucionarju, državniku in mislecu je spregovoril predsednik CK ZKS France Popit, ki je prikazal Kardeljevo delo in njegov pomen za revolucijo in graditev Jugoslavije. Naglasil je, da Kardeljeva misel in delo nista aktualna le danes — „enako pomembna bosta tudi jutri za nas in za ves svet“.

Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču je bila odprta razstava z naslovom „Samoupravljanje — moč ljudskih množic“, ki so jo pripravili sodelavci jugoslovanskega centra za teorijo in prakso samoupravljanja „Edvard Kardelj“ in marksističnega centra CK ZKS. V treh delih razstava pripoveduje, kdo je bil Edvard Kardelj, kakšna je bila njegova vloga v delavskem gibanju ter predstavlja njegova stališča pri razreševanju konkretnih

vprašanj. Razstavo je odprl predsednik RK SZDL Slovenije Mitja Ribičič, ki je pri tem poudaril, da je Edvard Kardelj mrtev, toda dediči njegovega duha in njegove volje žive. V Ljubljani bo razstava odprta še do 25. februarja, nato pa jo nameravajo prikazati tudi še v drugih krajih.

Nadaljnji prispevek v okviru svečanosti ob 70-letnici rojstva Edvarda Kardelja je bila ustanovitev jugoslovanskega centra za teorijo in prakso samoupravljanja „Edvard Kardelj“. Na ustanovnem zboru je bil za predsednika sveta centra izvoljen dr. Tihomir Vlaškalič, ki je v svojem nastopnem govoru poudaril, da bo dejavnost centra za teorijo in prakso samoupravljanja toliko bolj plodna, kolikor bolj bo njegova osnovna programska usmerjenost in praksa znanstveno raziskovalnih ustanov teoretično in metodološko utemeljena v bistvenih potrebah nadaljnjega razvoja demokratične socialistične revolucije in usmerjena k aktualnim družbeno ekonomskim procesom v družbi.

Posebno obogatitev Kardeljeve obletnice pa brez dvoma predstavljajo knjiga, ki vsebuje njegove spomine pod naslovom „Boj za priznanje in neodvisnost nove Jugoslavije 1944–1957“. Kardeljevi spomini so aktualna knjiga, ki živo posega v jugoslovanski in svetovni družbeni trenutek; ukvarja se s preteklostjo, vendar v njej odseva čas, ki ga doživljamo. Knjigo sta skupaj izdali Državna založba Slovenije (10.000 izvodov v slovenščini) in Radnička štampa Beograd (20.000 izvodov v srbohrvaščini). Ob njegovi predstavitvi je član predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc dejal, da so Kardeljevi spomini v resnici dragoceno zgodovinsko gradivo in pričevanje o nekem zgodovinskem obdobju izjemno težkega boja nove Jugoslavije, „o obdobju ko je bilo treba dobiti bitko za bitko na vseh področjih, da bi ji zagotovili pravo mesto v svetu, v svetu, kakršen je prišel iz druge svetovne vojne, in da bi izbojevali njeno popolno neodvisnost, ohranili svobodo, enotnost njenih narodov in narodnosti, ozeleli nedotakljivost in druge pridobitve narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije“.

Kakor je razvidno že iz naslova knjige, le-ta obravnava obdobje od 1944 pa do 1957. Kardeljevi spomini se začenejo s tako imenovanim viškim obdobjem, ko so bili razgovori Tito-Šubašič in se je začela diplomatska igra „velikih sil“, pri katerih naj bi bila tudi Jugoslavija le predmet. Posebno privlačno je obujanje spominov na tri srečanja s Stalinom, pa tudi z vrsto drugih vodilnih osebnosti tiste dobe. Nadalje vsebuje knjiga zanimiva poglavja o mirovni pogodbi s Italijo, Madžarsko, Bolgarijo in Avstrijo, pri katerih je bil Edvard Kardelj neposreden udeleženec in kot predstavnik Jugoslavije „sogovornik“. Kot neposredni „udeleženec“ pa daje Kardelj tudi svojo oceno Informbiroja ter komentira zgodovinsko odločitev iz leta 1948 o prekinitvi odnosov s kominformbirom in Stalinom.

Že teh nekaj kratkih podatkov dovolj zgornjo kaže, da gre pri novi Kardeljevi knjigi za delo, ki bo pritegnilo najširše zanimanje ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi v mednarodni javnosti — ne nazadnje tudi zato, ker gre za spomine enega najožjih sodelavcev in soborcev predsednika Tita.

Za poglobitev odnosov med Koroško in Slovenijo

Prejšnji teden v četrtek je bil v Celovcu občni zbor Avstrijsko-jugoslovanskega društva za Koroško, ki ga je s svojim nastopom obogatil Obirski ženski oktet pod vodstvom Valentina Polanška.

V poročilu za minulo triletno poslovno dobo so bile navedene številne prireditve in akcije, ki jih je pripravilo društvo z namenom, da bi prispevalo k poglobljanju stikov in sodelovanja med Koroško in Slovenijo oz. v širšem okviru med Avstrijo in Jugoslavijo. Govora je bilo o zanimivih poučnih izletih, ki jih je društvo priredilo za svoje člane in prijatelje v razne kraje Jugoslavije; o priljubljenih vožnjah s hlaponom; o raznih predavanjih in o tradicionalni počitniški izmenjavi otrok. Dalje je v to obdobje spadali obiski novinarjev iz Slovenije, ki so se spoznali z razmerami na Koroškem. Predvsem pa je društvo izpričalo svojo povezanost in solidarnost z zbiralno akcijo sredstev v pomoč žrtvam katastrofalnega potresa v Črni gori, za kar se je na občnem zboru posebej zahvalil konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik.

Občni zbor je izvolil novo vodstvo društva. Za predsednika je bil izvoljen bivši deželni poslanec Willi Sereinigg, za podpredsednika nekdanji namestnik

deželnega glavarja inž. Thomas Truppe in deželni poslanec Josef Schantl, deželni sekretar je spet postal Werner Pressl (ki je pred leti že enkrat zavzemal ta položaj), organizacijski referent je Georg Maurer, tajnica Maria Rabitsch in njen namestnik dipl. trg. Janko Urank, blagajnica Adele Zapfl in njen namestnik Otto Heinrich, med nadaljnjimi člani odbora pa sta tudi predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev dr. Franci Zwitter in dr. Matevž Grlic.

Dosedanji predsednik društva, bivši namestnik deželnega glavarja Matthias Krassnig, je bil v priznanje za dolgoletno delo izvoljen za častnega predsednika. V svoji zahvali je med drugim posebej opozoril tudi na slovensko manjšino kot problem, ki mu mora društvo posvečati pozornost. Pri tem je naglasil, da on, ki sam prihaja iz dvojezičnega ozemlja, popolnoma razume stališča in skepsa manjšine, ker se ji doslej ni izpolnila nobena obljuba, marveč je izpostavljena pritiskom z določene strani.

Udeležencem občnega zora so za zaključek predvajali film, ki je prikazal Črno goro — tako njene naravne lepote kakor tudi strašno opustošenje, ki ga je povzročil katastrofalni potres.

Gradiščanski Hrvati

tožijo urad zveznega kanclerja zaradi kršenja ustavno zajamčenih pravic

Komite za pravice gradiščanskih Hrvatov je pri avstrijskem ustavnem sodišču vložil tožbo zoper urad zveznega kanclerja, ki ga obtožuje kršenja ustavno zajamčenih pravic in kršenja prava, ker je na podlagi protiustavnega zakona in protiustavne odredbe odklonil subvencijo za delovanje manjšinske organizacije. V svoji tožbi komite ugotavlja, da vidi v ravnanju urada zveznega kanclerja (ki je zavrnilo prošnjo za subvencijo) očitno diskriminacijo, pri tem pa se sklicuje na avstrijsko zvezno ustavo, ki jamči vsem državljanom enakost pred zakonom; ter na določila člena 7 avstrijske državne pogodbe, po katerih morajo biti avstrijski državljani slovenske ali hrvaške narodnosti deležni enakih pravic oz. biti enako udeleženi na kulturnih in upravnih ustanovah kot ostali Avstrijci.

Posebno ostro kritizira komite toliko hvalisani zakon o narodnih skupinah, o katerem ugotavlja, da je protiustaven, ker temelji na osporovanem in uspešno bojkotiranem jezikovnem preštevaniu. Iz istega vzroka komite odklanja tudi takomimeno-vane sosvete, ki jih vlada skuša zlorabiti kot pritisk na manjšine. Tudi pri odklonitvi subvencije se je urad zveznega kanclerja izgovarjal na dejstvo, da sosveti še niso konstituirani in je zato prošnjo hrvaške organizacije zavrnili, v čemer le-ta vidi poskus, da bi manjšinske organizacije „izsušili“ in onemogočili njihovo dejavnost.

Ne glede na to, kakšno usodo bo doživela zadeva pred najvišjim avstrijskim sodiščem, je gotovo, da bo pred domačo in mednarodno javnostjo razkrila protimanjšinski značaj avstrijske manjšinske politike. Predvsem pa bo s tem razkrinkan zakon o narodnih skupinah, katerega avstrijski predstavniki hvalijo kot vzornega, v resnici pa predstavlja dosedanj višek dolgoletnega prizadevanja po raznarodovanju narodnih manjšin v Avstriji.

Proces proti Saxerju

ali: Svoboda mnenja na zatožni klopi

V torek 5. februarja (ob 11.30 uri v sobi 238) se bo pred celovskim sodiščem začel proces proti celovškemu visokošolskemu učitelju dr. Robertu Saxerju. Tožbo sta vložila vodja celovške redakcije Kleine Zeitung Heinz Stritzl in bivši FPÖ-jevski poslanec dr. Otto Scrinzi, ki se čutita užaljena zaradi Saxerjeve publikacije „Stritzl & Scrinzi contra UBW“. V tej publikaciji, ki jo je konec leta 1978 izdal Slovenski informacijski center v Celovcu, je dr. Saxer znanstveno analiziral in opredelil pisanje Kleine Zeitung v zvezi z znanim „Schleyerjevim plakatom“ avstrijskega umetnika Linthalerja. Pri tem je opozoril, kako določeni krogi enostransko oblikujejo javno mnenje — v tem primeru proti celovski univerzi in še posebej proti napredno usmerjenim učiteljem te šole — in tako bistveno vplivajo na politično ozračje v deželi.

Proces bo brez dvoma razkril zanimivo ozadje ustvarjanja javnega mnenja na Koroškem ter prispeval k lažjemu razumevanju na videz zagonetnega dejstva, da so v naši deželi „salonsko zrela“ le določena mnenja in stališča, medtem ko tistega, ki se upa imeti drugačno mnenje in zastopati drugačno sta-

lišče, kar ne glede na njegovo politično opredelitev proglasijo za komunistično in levičarsko ekstremistino in ga s tem „onemogočijo“ v tistem javnem mnenju, ki je tukaj edino zveljavno.

Kaj je ob takšnem nastrojenju pričakovati od predmetnega procesa, je pokazal že primer avtorja „pregrešnega“ plakata Linthalerja, ki je bil obsojen — menda prvi primer v Avstriji, ko je sodišče poseglo na področje svobodnega umetniškega izražanja. Saxerjev proces pa bo odkril, kolikšen je v koroškem ozračju korak, od poseganja v svobodo umetniškega izražanja do poseganja v svobodo mnenja in v svobodo znanosti. Torej bo izpovedal, kako je v resnici z demokracijo, na katero se v Avstriji tako radi sklicujemo.

Konec leta 1979

je štela Jugoslavija
22,2 milijona prebivalcev

Po ocenah, ki jih je napravil jugoslovanski zvezni zavod za statistiko, je imela Jugoslavija ob koncu leta 1979 okroglo 22.262.000 prebivalcev. V letu 1979 se je rodilo 380.956 otrok, umrlo pa je 190.412 oseb, tako da je naravni prirastek znašal 190.544 novih prebivalcev.

Število prebivalcev po republikah je bilo konec leta 1979 naslednje: Bosna in Hercegovina 4 milijone 203.000, Črna gora 592.000, Hrvaška 4.609.000, Makedonija 1 milijon 876.000, Slovenija 1.833.000, Srbija 9.149.000, od tega ožja Srbija 5.550.000, Kosovo 1.586.000 in Vojvodina 2.013.000 prebivalcev.

Lani je bilo v Jugoslaviji sklenjenih 175.699 zakonov, 21.000 pa je bilo ločenih. V primerjavi z letom 1978 se je število ločenih zakonov nekoliko zmanjšalo.

Leta 1985 bo imela Jugoslavija po ocenah zveznega zavoda za statistiko 23.236.000 prebivalcev, do leta 1989 pa se bo njihovo število povečalo na pičlih 24 milijonov.

Z ozirom na leto 1978 se število rojstev v celi državi ter v Srbiji, na Hrvaškem in na Kosovu ni bistveno spremenilo, v Bosni in Hercegovini, Črni gori in Vojvodini je bilo nekoliko manjše, v Makedoniji in v Sloveniji pa nekoliko večje kot leta 1978.

Odločno obsojamo vse oblike pritiska in izigravanja

V tinskem domu katoliške prosvete so konec minulega tedna razpravljali o „cerkvi in človekovih pravicah“. Razprava je v glavnem tekla na ravni teoretičnih razglabljanj, govora pa je bilo tudi o konkretnih vprašanjih, med drugim o razmerah na Koroškem s posebnim ozirom na odnose med obema narodoma v deželi. Eden izmed diskutantov se je v perspektivi pomiritve in sprave celo zavzel za odpravo desetletnih proslav, pa ga je Stritzl v Kleine Zeitung tako jasno poučil o pregrešnosti takega zaletavanja v najsvetejše koroške tabuje, da bi moralo to pravzaprav zadostovati tudi tistim, ki se v svojih sanjah o možnostih nekega idejnega sooblikovanja“ podajajo že na zelo nevarne pozicije.

Za posebno „senzacijo“ pa je v tem krogu poskrbel tisti Miki Bogataj, ki je že pred tedni skušal deliti nauke vodstvu koroških Slovencev, pa se je v svoji gotovo na tujem zeljniku zrasli filozofiji tako zapletel v mrežo „introvertirano-ekstrovertiranega“ modrovanja, da na koncu že sam ni več vedel, kaj pravzaprav hoče. Tokrat je nastopil kot glasnik neke „tretje sile“ med koroškimi Slovenci (ob robu: prva generacija po vojne emigracije ima na vesti razbitje koroških Slovencev na dva tabora, sedaj pa bi druga generacija očitno želela napraviti kariero z nadaljnjim razbijanjem).

Na take poskuse je treba nedvoumno ugotoviti, da špekulacije okoli „tretje sile“ predstavljajo eno od oblik pritiska na osrednji organizaciji koroških Slovencev, da bi sprejeli sedmojulijsko zakonodajo kot dokončno izpolnitev člena 7 državne pogodbe. V tem smislu je te poskuse komentiral tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wierser, ki je ob tem opozoril, da je tiemski kolekar, izročen kanclerju Kreiskemu 7. decembra lani, še en konstruktiven poskus obeh slovenskih organizacij, z neposrednimi in enakopravnimi pogovori rešiti manjšinsko problematiko iz slepe ulice, v kateri se je znašla zaradi nesprejemljivega tristranskega diktata. Kljub temu konstruktivnemu pristopu obeh osrednjih organizacij pa se še naprej oglašajo sile, ki hočejo

Jugoslavija v 68 knjigah

V PRIPRAVI JE DRUGA IZDAJA ENCIKLOPEDIJE JUGOSLAVIJE

V letih od 1950 do 1971 je izhajala prva izdaja Enciklopedije Jugoslavije, ki je obširno predstavila zgodovino in sodobnost države ter njenih narodov in narodnosti. Od takrat pa se je spet marsikaj spremenilo v razvoju Jugoslavije, ki je v zadnjih letih dosegla pomemben napredek zlasti pri razvijanju samoupravne demokracije in pri uveljavljanju na mednarodnem področju. Vse to je narekovalo potrebo po drugi izdaji enciklopedije, ki naj bi predstavila Jugoslavijo v njeni današnji stvarnosti.

Priprave za drugo izdajo Enciklopedije Jugoslavije so v glavnem zaključene in petletna prizadeva-

nja za opredelitev programske in delovne zasnove enega od največjih znanstvenih projektov so bila kronana s slovesnim podpisom dogovora o pripravi in financiranju nove izdaje. Dogovor so prejšnji teden podpisali predstavniki skupščine SFRJ oziroma skupščin vseh republik in avtonomnih pokrajin ter jugoslovanskega leksikografskega zavoda.

Druga izdaja Enciklopedije Jugoslavije bo osegala 68 zvezkov in bo izšla v 857.000 izvodih v latinici in cirilici, in sicer bo natisnjena v šestih jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije. Za boljše in popolnejše informiranje mednarod-

ne javnosti pa bodo poleg tega izdali še dva strnjena zvezka, v katerih bo Jugoslavija predstavljena v velikih svetovnih jezikih.

Predstavniki jugoslovanskega leksikografskega zavoda dr. Ivo Cecič je ob podpisu dogovora poudaril, da je posebna naloga nove izdaje prikaz temeljnih elementov jugoslovanske skupnosti na znanstven in politično odgovoren način. Predsednik sabora SR Hrvatske Jure Bilič pa je naglasil, da bo druga izdaja Enciklopedije Jugoslavije „učbenik našega življenja, iz katerega bo črpana moralna moč našega človeka, še posebej mladih generacij, ki bodo nadaljevale delo naših prednikov in sodobnikov“.

11. Koroški kulturni dnevi

OD 14. do 16. FEBRUARJA 1980
10.-OKTOBER-STRASSE 25
CELOVEC — MOHORJEVA

S P O R E D

● Četrtek 14. februarja 1980

- 19.00 Odprtje razstave „KNJIGE, SLIKANICE IN IGRAČKE ZA NAJMLAJŠE“
Niko Grafenauer: FUNKCIJA MLADINSKEGA TISKA V DUHOVNEM RAZVOJU OTROKA

● Petek 15. februarja 1980

- 9.00 Willi Mayerthaler: KAKO SE UČIJO OTROCI JEZIKA?
10.15 Melanija Mikeš: RAZVIJANJE DVOJEZIČNOSTI V PREDŠOLSKIH VZGOJNIM USTANOVAM (s posebnim ozirom na prakso v Vojvodini)
11.30 Albina Lük: METODA DELA V DVOJEZIČNIH VRTCIH V PREKMURJU
14.00 Hansjörg Gutweniger: DVOJEZIČNOST IN OTROŠKI VRTEC (s posebnim ozirom na južnotiroolski položaj)
15.00 Marta Ivašič: PROBLEMI DVOJEZIČNOSTI V PREDŠOLSKI VZGOJI OZIROMA V PREDŠOLSKIH VZGOJNIM USTANOVAM NA TRŽASKEM
16.00 Robert Saxer: RAZISKOVALNI IN RAZVOJNI PROJEKT „DVOJEZIČNOST V OTROŠKEM VRTCU“
19.00 Filmska predstava: PAS KOJI JE VOLEO VOZOVE (v srbohrvaščini z nemškimi podnaslovi) v poslopju WIFI, KempfstraBe

● Sobota 16. februarja 1980

- 9.00 Michael Mitterauer: JUBILEJI IN ZGODOVINSKA ZAVEST
10.15 Janko Pleterški: AVSTRIJSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA IN KOROŠKI PLEBISCIT
11.15 Hanns Haas: KOROŠKI SLOVENCİ IN AVSTRIJSKO-JUGOSLOVANSKI ODNOSI 1918–1920

Vsa predavanja se bodo prevajala simultano v oba deželna jezika.

Mesec knjige

ob slovenskem kulturnem prazniku

Prihodnji teden — 8. februarja — bomo ob obletnici smrti slovenskega pesnika-velikana Franceta Prešerna spet obhajali slovenski kulturni praznik. Ob njem se bodo zvrstile najrazličnejše proslave in prireditve širrom matične Slovenije, prav tako pa tudi v zamejstvu in sploh povsod, kjer koli živi slovenski človek, ki se s priznavanjem k slovenski kulturi vključuje v narodno celoto.

Slovenska prosvetna zveza spet prireja tradicionalno Prešernovo proslavo, ki bo letos še posebej v znamenju 30-letnice smrti največjega besednega umetnika koroške zemlje, pisatelja Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca. Prav tako že tradicionalna pa je tudi knjižna akcija, ki jo v počastitev slovenskega kulturnega praznika izvede vsako leto knjižarna „Naša knjiga“ v sodelovanju s „slovenskim vestnikom“ pod naslovom MESEC KNJIGE.

Tako bomo v našem listu tudi letos tekom meseca februarja objavljali kratek izbor iz bogate zaloge slovenskih knjig, ki jih bo knjižarna „Naša knjiga“ prodajala po izjemno ugodnih cenah. Izbor obsega knjige z najrazličnejših področij — od leposlovja za vsak okus preko otroške in mladinske literature tja do poljudno-znanstvenih publikacij. Namen te akcije je predvsem ta, da bi slovenski knjigi, ki je neprecenljivega pomena zlasti nam v zamejstvu, pridobili čim več prijateljev; da bi čim več naših ljudi vzljubilo slovensko knjigo kot najdragocenejši kulturni zaklad in preko nje ohranilo zvestobo materinemu jeziku.

S takšnim odnosom do slovenske knjige bomo tudi najlepše počastili naš narodni kulturni praznik.

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vljudno Vas vabimo na otvoritev razstave

AKADEMSKEGA KIPARJA

prof. Stojana Batiča

v torek 5. februarja 1980 ob 19. uri.

Razstava bo odprta do 22. februarja od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Nov slovenski film po Prežihovi noveli

Pred dnevi je ljubljanska televizija predstavila na tiskovni konferenci novo slovensko TV-dramo, ki so jo v lastni produkciji posneli lansko jesen v okolici Mežice. Film je bil posnet za 30. obletnico smrti Prežihovega Voranca po njegovi noveli „BOJ NA POZIRALNIKU“. Film je zrežiral dobri poznavalec Prežihovih del režiser Janez Drozg.

Film oz. Prežihova novela opisuje boj za obstoj trdoživega kmeta Dihurja in njegove družine. Da bi preživeli in si zagotovili obstoj na svoji zemlji, se morajo trdo boriti s požiralniki, ki jim z nezadržljivo močjo vode odžirajo vsakdanji kruh. Požiralniki pa seveda niso zgolj prirodnega značaja, ki pač s pojavi vode odplakujejo rodovitno zemljo, temveč orišejo boj malega kmeta z vso močjo Prežihovega simbolnega izpovedništva. Ta naš koroški pisatelj je izvrstno znal te požiralnike poosebiti v sosedu Tonetu, ki kot hlastajoči „požiralnik“ hlepi po Dihurjevi zemlji, ker mu kot klin reže v njegovo posestvo. Kot bogat kmet bi s pomočjo državnih subvencij (katerih za Dihurjeve NI) rad izkoristil preobilico vode za lastno žago. Dihur v svojem trdovratnem boju podleže tako tednji socialni strukturi kot tudi svoji lastni odtujitvi od družbe — z zmeraj globljo izolacijo samega sebe celo v družinskem krogu. Zeno pokoplje za-

radi prevelikega fizičnega napora ob delu na kmetiji, njega samega pa pokoplje požiralnik prav v tistem trenutku, ko ga je že premagal. K temu tragičnemu koncu pripomore tudi „posebljeni požiralnik“ soseda Tone ter požiralništvo socialnega družbenega reda in oblasti.

Danes vemo, da je Prežih to delo napisal kot afont Hamsanovemu delu „Blagoslov zemlje“, ki opisuje idilo, romantičnost na kmečki zemlji. Prežih pa je v svoji mladosti doživljal borbo za obstoj malega kmeta povsem drugače, pač v vsej krutosti in tragičnosti socialnega zapostavljanja.

Obela se nam zanimiv film, ki si ga bo treba vsekakor ogledati na ponedeljkovi predstavitvi na ljubljanskem ekranu 4. februarja 1980 ob 20. uri. Film pa bomo predvajali tudi v Celovcu, predvidoma v drugi polovici februarja. Glavne vloge je režiser Drozg zaupal izkušenim igralcem, kot so Bert Sotlar, Jerca Mrzelova, Polde Bibič, Janez Rohaček, Anton Petje, Maks Furijan in drugi.

Kot pomočnik režiserja in v vlogi Sušnika je sodeloval še naš rojak Marjan Sienec, v vlogi zastopnika kmetijske družbe pa Miha Kap iz Zgornjih Zamanj.

Več o filmu bomo poročali po predstavitvi preko ekrana in ob premieri v Celovcu.

Dr. Anton Svetina

Prispevki k zgodovini Šentruperta pri Beljaku

Dne 12. junija 1618 je vikar in škofijski komisar v Beljaku Strohmeier poročal škofiji v Ljubljano, da je oskrbnik grada in gospostva Landskron Schneeweiss zapustil deželo, potem ko je izropal vse cerkve. Toda veselje vikarja Strohmeierja nad odsotnostjo oskrbnika Schneeweissa je bilo preuranjeno, ker se je imenovani oskrbnik vrnil nazaj na grad Landskron. V začetku leta 1619 je namreč beljaški vikar Anton Strohmeier vložil zoper oskrbnika Krištofa Schneeweissa tožbo pri deželnem glavarju v Celovcu, v kateri navaja tole: Schneeweiss je dal nasilno odpreti župno cerkev v Št. Rupertu in je dal tam pokopati svojega najmlajšega otroka po protestantskem obredu; dne 15. novembra 1618 je brez dovoljenja dal pokopati izgnanega luteranskega predikanta Adama Schwingerja iz Jezernice (Seebach). Na pokopališču v Vrbi (Velden), ki je podružnica župnije Dvor, je dal pokopati ženo skrivnega protestantskega predikanta in mizarja proti Strohmeierjevi volji in proti volji tamkajšnjega vikarja. Tožnik zahteva v tožbi, naj toženec Schneeweiss plača 400 zlatnikov v zlatu kot odškodnino. Ta tožba je bila dostavljena toženemu Schneeweissu dne 22. 4. 1619 in je na njo odgovoril dne 17. 7. 1619 tole:

Tožbenemu zahtevku se oporeka; umrl otrok je bil krščen v Paternionu, ker je bil vikar v Št. Rupertu takrat odsoten, kar pa se tiče pogreba otroka, je cerkovnik sam odprl cerkev in so tam pokopani že štirje moji otroci. Na ta odgovor toženca je pravni zastopnik tožnika repliciral takole: Če je bil šentruperski vikar dne 19. 7. 1618, ko je bil otrok krščen, odsoten, bi bil Schneeweiss lahko poklical kateregakoli drugega duhovnika beljaškega cerkvenega okrožja, ker župnik iz Paterniona, ki spada pod solnograško nadškofijo, nima v območju deželnega sodišča gospostva Landskron nikake jurisdikcijske pravice. Kar se tiče samega krsta, je bil izvršen v grajskem poslopju, se je ta vršil brez vseh predpisanih ceremonij, brez blagoslovljene vode, brez posvečenih cerkvenih posod, v njegovi domači obleki na protestantski način, ob navzočnosti nekaterih katoliških botrov, ki so obljubili, da bodo otroka vzgojili v njihovi luteranski veri in so s tem zagrešili močno bogokletstvo.

Kako je ta tožba končala, iz arhivskih virov ni razvidno, smemo pa sklepati, da je bil toženi grajski oskrbnik Schneeweiss kaznovan. Škofijski komisar Anton Strohmeier je namreč v zvezi s tem krstom po dveh letih tožil dne 4. julija 1621 paternion-

skega župnika Krištofa Wazina. Toženi župnik se je takole zagovarjal: Priznava, da je otroka krstil v gradu Landskron, ni pa čakal na svojega cerkovnika, ker je bil otrok zelo slaboten. Oče otroka Schneeweiss je obljubil, da bo vse iz tega nastale nepravilnosti trpel sam, zato se je toženec na to zanesel in je pripravljen prositi za odpustanje. Tožnik Strohmeier je to ponudbo sprejel, nakar je toženec izrekel pred dvema pričama ustmeno opravičilo, Strohmeier pa si je pridržal pravico, da škofijski ordinariat izreče tožencu disciplinsko kazen.

Leta 1618 postavljeni vikar Blaž Žver ni dolgo izvrševal te funkcije v župniji Št. Rupert, ker akhivski viri označujejo za leto 1619 že novega vikarja Ludvika Zimmermana (Cimerman). Zimmerman je namreč 28. oktobra 1626 naslovil na škofijski ordinariat v Ljubljani prošnjo, naj se ga razreši župnikovanja v Št. Rupertu, ker je že 7 let na tem službenem mestu. Za njegovo mesto je prosil duhovnik Maksimilian Meyer. Lastnik grada in gospostva Landskron je prezentiral na to mesto svojega duhovnika Adama Krajniča. O tem je poročal ljubljanskega stolnemu kapitulju vikar in škofijski komisar pri Šmiklavžu Wolfgang Loser tole: Grof Ivan Khevenhüller je za vikarja v Št. Rupertu prezentiral svojega duhovnika Adama Krajniča, ki je bil dolgo vrsto let župnik v Kostanjah (Köstenberg), ki so oddaljene

dve milj od Beljaka in spadajo pod jurisdikcijo salzburške nadškofije, star je 60 let in je zadosti kvalificiran. Ker hoče imeti mirno župnijo, ga priporočam. Drugi prosilec Maksimilian Meyer pa moralno ni kvalificiran, ker se tako napije, da ne more odpreti ust in se je že nešteto krat zgodilo, da so morali zaradi njega bolniki umreti brez spovedi in obhajila. Poslal sem mu sicer po selu cerkvene ključke, ni se pa poboljšal. Ima priležnost s tremi otroki v javni gostilni in z njo ravna tako pohujšljivo, da ni za popisati. Ker ga nisem hotel instalirati, je prišel k meni v župnišče in me žalil in mi grozil, da me bo naznanil, češ da jaz hodim iz gostilne v gostilno in da popivam, kar pa ni res.

Predno pa je bilo župnijsko mesto v Št. Rupertu definitivno zasedeno, je trajalo še več kot pol leta. V pismu z dne 6. februarja 1627 je grof Ivan Khevenhüller, ki je bil postal medtem polnoleten in ki je po svojem pokojnem očetu Jerneju Khevenhüllerju prevzel lastništvo grada in gosposčine Landskron ter vse njegove naslove, med drugim naslov in funkcijo dednega dvornega konjušnika za Koroško in članstvo v velikem odboru (grosser Ausschuss) koroških deželnih stanov, ponovno prezentiral svojega kandidata Adama Krajniča.

(Dalje v prihodnji številki)

Žitara vas-starši so sami ukrepali

V zadnji številki našega lista smo poročali o občinski seji, v Žitari vasi, kjer so odborniki obravnavali takomenovani „šolski spor“ v Šentlipšu. O tem „sporu“ sta poročala tudi koroška dnevnika VZ in KZ, ki pa sta o zadevi podala napačno sliko, kot da gre za nasilno premeštevitev otrok iz Šentlipša v ljudsko šolo v Žitari vasi. Predvsem ÖVP je poskušala iz te situacije izbiti političen kapital, kar pa ji le ni uspelo tako, kot si je to želela. O nekakšnem sporu ali prepiru pa le ni bilo možno govoriti, ker gre edino za to, da se starši enostavno niso pustili terorizirati od učitelja Leustika, ki ravna z otroci oziroma starši, kakor se mu pač dopade.

„Prepir“ se je začel s tem, da je SPD „Trta“ zaprosila za dovoljenje, da more novo ustanovljena otroška folklorna skupina, za katero se je javilo precejšnje število otrok, vaditi v prostorih ljudske šole v Šentlipšu, kar so pristojne oblasti tudi odobrile. Toda ko bi morali začeti z vajami — Slovenski vestnik je o tem poročal 2. 11. 1979 — pa so se začele tudi težave, ker je ravnatelj šentlipške ljudske šole oviral in onemogočal nemoten potek vaj otroške folklorne skupine, ki jih je vodila gospa Kukovica. Sprva so bili starši in otroci mnenja, da so to pripetljaji, ki se ne bodo več ponavljali, toda ni bilo tako, šlo je celo tako daleč, da so morali otroci vaditi pred zaklenjenimi vrati ljudske šole v Šentlipšu na dvorišču. Toda z „uspehom“, da namreč otroci niso mogli vaditi v njegovi šoli, ravnatelj Leustik še ni bil zadovoljen; šel je tako daleč, da je staršem, katerih otroci so sodelovali v otroški folklorni skupini, svetoval, naj prenehajo z delom v folklorni skupini, ker popušča uspeh v šoli. Tudi od prej je bilo

časopisa KZ in VZ, da sta župan Posod in ravnatelj ljudske šole samovoljno organizirala prevoz otrok iz Šentlipša v Žitro vas, ampak da so starši s podpisom dokumentirali voljo, da nočejo več dalje izpostavljati svojih otrok eskapadam učitelja Leustika, ki je vrhu tega znan po tem, da je vse drugo kot prijatelj slovenske narodne skupnosti. Prav v tem smislu je treba razumeti tudi angažma ÖVP ter učitelja v zadevi „ljudska šola

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli in RTV Ljubljana vabita na javno radijsko oddajo

„SPOZNAVAJ SVET IN DOMOVINO“

v soboto 2. februarja 1980 s pričetkom ob 16.45 uri v hotelu Obir v Železni Kapli.

Sodelujejo: moški in mešani pevski zbor SPD „Zarja“, obirski ženski oktet, ansambel „Kvintet Obir“, otroški zbor iz Železne Kaple in lovski zbor iz Železne Kaple

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni vabi na

8. PLES „DANICE“

v soboto 2. februarja 1980 s pričetkom ob 19.30 uri pri Voglu v Šentprimozu.

Igrajo „Fantje iz Podjune“

Na programu bo še vrsta presenečenj.

Prisrčno vabljeni!

staršem že znano zapostavljanje otrok, ki so obiskovali slovenski pouk. Zato so sklenili, da pošljejo svoje otroke v ljudsko šolo v Žitro vas.

Če vidimo ozadja, potem postane jasno, da ni tako, kot sta pisala

Šentlipš“, saj se v Žitari vasi ÖVP še nikoli ni sramovala izrabljati takšnih primerov za svoje strankarske interese in protimanjšinsko gonjo; nikoli pa se še ni zavzemala, kar se tiče enakopravnosti slovenskega za katerokoli rešitev. V zvezi s sporom zaradi šole v Šentlipšu je ÖVP očitala županu Posodu, da ravna v tej zadevi samo zaradi tega tako, ker se boji novega delodajalca (on je namreč zaposlen v Rebrici), hkrati pa se hvali s tem, da je ÖVP stranka, v katere vrstah so odborniki, ki ne razumejo niti besede slovensko. Ravnatelj Leustik je tudi trdil, da je deželni glavar Wagner v deželnem zboru govoril neresnico glede šole v Šentlipšu, ko je ÖVP sprožila diskusijo o „šolskem sporu“ v Žitari vasi.

Starši, ki so se odločili, da pošljajo otroke k pouku v ljudsko šolo v Žitro vas so mnenja, da je na vsak način treba obdržati šolo v Šentlipšu in tudi njeno dvorazrednost. Nadalje so mnenja, da je treba na južnem Koroškem z vzgojiteljskih mest odstraniti elemente, ki škodujejo dobrososedskim odnosom obeh narodnih skupin v deželi.

V zadnjem letu, ki je bilo proglašeno od Združenih narodov za mednarodno leto otroka, se je mnogo poročalo o važnosti vzgoje prav v prvih šolskih letih, ko začne otrok razvijati svojo lastno osebnost in to predvsem na južnem Koroškem, kjer so fronte, ki jih postavljajo nazadnjaške sile precej trde. Prav otroci so tisti, ki lahko vse te predsodke, ki jih imajo ljudje prav po zaslugi krogov v ÖVP in po zaslugi vzgojiteljev a la Leustik — odstranijo in v bodočnosti skupno rešujejo probleme, na katerih lahko danes.

Dobrla vas-uspela kulturna prireditev

V nedeljo je Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi v Kulturnem domu, v nabito polni dvorani, slovesno predstavilo svoj mešani pevski zbor v novih enotnih oblekah. Številne obiskovalce je v imenu društva prisrčno pozdravil predsednik Tine Wastl in vsem želel prijeten potek kulturne prireditve. Poleg številnih gledalcev od blizu in daleč so se prireditve udeležili tudi vidni predstavniki političnega in kulturnega življenja naše narodne skupnosti ter predstavniki občine.

Številna publika je z velikim navdušenjem spremljala izvajanja sode-

lujočih skupin — mešanega zbora pod vodstvom Albina Kranjca, dveh otroških skupin, in folklorne skupine, ki jih vodi Liza Pasterk, ter po Koroški že zelo popularnega ansambla „Mladi mi“, ki ga sestavljajo dijaki slovenske gimnazije v Celovcu in ki ga vodi Polzer. Veliko pozornost sta tudi zbudila najmlajša Maja na kitari in Sever s harmoniko, ki sta žela velik aplavz.

Z veseljem smo lahko ugotovili, da v dejavnosti SPD „Srce“ v Dobrli vasi dominira mladina in da je kulturna dejavnost na območju Dobrle vasi izredno bogata in pestra. Kljub tej kulturni živahnosti pa ljudje tega kraja nimajo pravice — po zaslugi protimanjšinskega zakona, do dvojezičnosti v uradih. Takšnim zakonodajam v brk pa naši kulturniki prav zadnja leta ustvarjajo in pospešujejo kulturno dejavnost tako po kvantiteti kakor tudi po kvaliteti. Da je ob takšni kulturni dejavnosti dvorana Kulturnega doma do zadnjega kotička zasedena, se ni treba čuditi, saj se vse prizadeva za boljše bit našega ljudstva v boju za svoj narodni obstoj.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na

SODELOVANJE PRI II. ZIMSKEM POHODU „ARIHOVA PEČ“

Prijave: na Posojilnico v Pliberku (tel.: 0 42 35 - 25 83) ali pri Jožku Hudlu (tel.: 0 42 35 - 31 91)

Ob zadostnem številu prijaviteljev, bo vozil avtobus. (Podrobnosti o pohodu „Arihova peč“ razberete iz vabila na 8. strani)

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

spominsko svečanost

ki bo v nedeljo 3. februarja 1980 ob 11. uri ob grobu narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža na pokopališču v Svečah v Rožu.

Spored: polaganje vencev, nastop domačega pevskega zbora, govori in recitacije

Počastimo spomin naših mrtvih junakov, ki so darovali življenje za svobodo v borbi proti fašizmu.

Glavni odbor
Zveze koroških partizanov

ROŽEK

Kulturna prireditev

Kot smo že poročali, se je v Rožku poživilo domače kulturno društvo PETER MARKOVIČ. Preteklo nedeljo so društveniki mogli pozdraviti zelo lepo število obiskovalcev 2. prireditve po občnem zboru. Dvoranica gostilne Pri kosi na Ravnah je bila skorajda premajhna — številni gostje so morali slediti prireditvi iz sosednje sobe. Po predstavi „Lisice Tatice in Mojce Pokrajculje“ lutkovne skupine KDZ, ki je navdušila obiskovalce (saj večina lutk nove generacije sploh še nikoli ni videla), so nastopili tamburaši iz Hodiš pod vodstvom Dorice Sabotnik. Čeprav je manjkal važen instrument so se Rožekarji takoj ogreli za tamburanje: starejši so se spomnili uspešne tamburaške skupine, ki jo je vodil Postranjak z Brega v medvojnem času, mlajši pa bi kar najraje sami začeli držati, kot se je kazalo.

Prihodnja prireditev, ki jo pripravlja društvo, bo izlet v Brestanico (nedelja 2. marca), kjer je imenjski patron društva Peter Markovič poslikal cerkev in so njegova dela še dobro ohranjena. Društvo si je zastavilo namreč nalogo, da zbere še ohranjena dela svojega velikega slikarja. V ta namen hočejo tu-

di preslikati vse dosegljive slike, ki so razškrpene po vseh koncih in krajih našega področja, od Šmihela do Brestanice in še dalje na Hrvaško. V ta namen prosimo naše bralce, ki imajo doma morda kakšno sliko Petra Markoviča, da se oglasio.

Šentjakob v Rožu

Pred nedavnim smo na šentjakobsko pokopališče pospremili k zadnjemu počitku Nežo Krištof, pd. Jakobčeva mater iz Velike vasi in Jožefa Amruša, pd. Volanjaka iz Svaten.

Neža Krištof je dočakala lepo starost 88 let. Umrla je v celovški bolnišnici pri Elizabetinkah. Rajna Jakobčeva mama je mater dveh duhovnikov — sin Francej je župnik v Šentvidu v Podjuni, Mibej pa kancler pri celovškem škofu. Na pogrebu jo je spremljalo kar štirideset duhovnikov, med njimi sam škof dr. Jožef Köstner. Poleg domačih pevcov so se pogrebu udeležili in zapeli tudi pevci iz Šentvida v Podjuni. Domači župnik Karicelj je v svojem posvilovalnem govoru orisal njene vrline kot mater in globoko verne žene.

Komaj v 66. letu starosti nas je zapustil Jožef Amruš in to po hudi težki bolezni. Vsa leta je garal in skrbel za družino, sadov svojega dela pa ni več mogel uživati. Nekateri pravijo, da je preveč garal in se gnal. Kakorkoli naj je že bilo, vzrokov za smrt je vedno mnogo.

Oba rajna sta bila zvesta pripadnika naše narodne skupnosti. Ohranili ju bomo v lepem spominu. Svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Maturanti Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu vabijo na

GIMNAZIJSKI PLES

v petek, 8. februarja 1980 s pričetkom ob 20. uri v Delavski zbornici v Celovcu.

Prisrčno vabljeni!

TALE PRI ŠENTJAKOBU V ROŽU

Novo proizvodno podjetje

Na podlagi dovoljenja Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino z dne 28. 7. 1979 je SOZD IMP (Industrijsko montažno podjetje) ustanovila na Koroškem na Talah pri Šentjakobu v Rožu mešano podjetje IMP METAL, ki ima obliko družbe z omejenim jamstvom. Glavno breme deležev imata družabnika SOZD IMP Ljubljana in šentjakobska Posojilnica.

Podjetje se bo bavilo s proizvodnjo aluminijastih brizganih odlitkov, s proizvodnjo instalacijskih in regulacijskih armatur, z uvozom reprodukcijskega materiala in polizdelkov ter z uvozom gotovih izdelkov itd. Mešano podjetje že razpolaga z lastnim zemljiščem in proizvodnim objektom, katerega adaptacija je že v teku in bo končana predvidoma do konca marca 1980.

Mešano podjetje bo v prvem letu poslovanja zaposlovalo okrog 35 delavcev iz Senjakoba in bližnje okolice, kar bo seveda v veliko olajšavo zlasti tistim delojemalcem, ki so po sili razmer prisiljeni, da se vozijo mnogo kilometrov v oddaljene kraje na delo in pa seveda tudi domačinom, ki bi se tudi radi zaposlili, pa nimajo možnosti zaposlitve. Novo podjetje bo torej velikega gospodarskega pomena za občino Šentjakob in druge okoliške kraje.

Pomagajte pomagati!

Pred letom dni smo začeli gradnjo kulturnega doma v Šentprimozu in danes je naš dom tik pred dograditvijo. Domačemu slovenskemu prosvetnemu društvu „Danica“, ki gradi ta dom, in številnim prijateljem društva se je v tem kratkem času posrečilo uresničiti precejšen del projekta, tako da je že določena otvoritev kulturnega doma 25. maja 1980.

Seveda bo do tedaj treba še mnogo del končati. Stroški bodo ponovno narasli in s tem težave pri financiranju. Zato se ponovno obračamo na dobrotnike in prijatelje s prošnjo, da bi nas podprli.

Tokrat smo priložili poštne položnice, s katerimi lahko prenakazete denarno podporo našemu kulturnemu domu, za kar vam izrekamo že sedaj najlepšo zahvalo.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“
v Šentvidu v Podjuni

Dejavnost naših planincev

Letos spomladi bo Planinsko društvo Nova Gorica pričela z gradnjo planinske postojanke „Koče pri Krnskih jezerih“. Kot že ime pove bo koča stala na območju znanih in prelestnih Krnskih jezer (veliko in malo) pod Krnom v Julijskih Alpah.

Želja po izgradnji te koče je stara že trideset let. Letos pa se bo ta želja uresničila. V informacijo naj še povemo, da je bilo v izgradnjo koče že vloženo preko 500.000 N din in sicer za tovarno žičnico, transportni traktor, za načrte in druga manjša pripravljala dela. Slovenski planinci na Koroškem smo vest o gradnji koče pri Krnskih jezerih vzeli z velikim veseljem na znanje, posebno še zaradi tega, ker nas s planinci iz Nove Gorice veže pristrčno prijateljstvo.

Kot je naša planinska koča na razpolago goriškim planincem, ki so nas že večkrat obiskali na Bleščeči, tako se veselimo, da bomo pogosti gostje tudi nove koče pod Krnom.

Ker je bila vsa leta prisotna misel, da bodo pri izgradnji sodelovali primorski in pa tudi sosednji planinci, je Gradbeni odbor pripravil terminski plan delovnih akcij. V ta plan se bomo z največjim veseljem vključili tudi slovenski planinci na Koroškem in sicer skupno s slovenskim planinskim društvom iz Trsta. Skupna akcija zamejskih planincev (SPD Celovec in Trst) bo v soboto in nedeljo 30. in 31. avgusta.

Koča bo precej velika, saj bo imela 60 ležišč, veliko jedilnico, zimsko

sobo-bivak z gospodarskim delom. Posebno privlačna bo tudi za smučarje zgodaj spomladi.

V soboto in nedeljo 19. in 20. januarja so nas na Bleščeči planini obiskali planinci iz Celja, s katerimi imamo že nekaj let tesne prijateljske stike. Da so Štajerci zelo prijetni in družabni ljudje, se je potrdilo tudi tokrat. Z njimi je prišel odlični harmonikaš, ki nas je s svojimi vižami spravil v dobro voljo, s plesom in petjem. Bleščeča je bila odeta v debelo plast snega zato se je srečanje v glavnem odvijalo v koči. Nekaj deklet in fantov pa je bilo še tako srčnih, da so se ob treh zjutraj podali na Arihovo peč in tako dali srečanju tudi nekaj več planinske note. Celjski planinci so nas presenetili z lepim dragocenim darilom v obliki lesene (orehove) plošče s posvetilom in lepo risbo, ki sedaj predstavlja lep okras naše dnevne sobe v koči.

V glavnem smo se zbrali tisti planinci, ki smo lansko leto meseca avgusta bili skupaj na Bobotovem Kuku v pogorju Durmitorja. Povabili so nas Celjani in letos nas spet vabijo, tokrat v pogorje Velebita na Hrvaškem. Na srečanju smo seveda tudi obravnavali razne skupne akcije med

katerimi bo prva pohod „Arihova peč“ na Bleščečo planino, dne 24. februarja.

Ob tej priložnosti izrekamo iskreno zahvalo navdušenemu prijatelju planin trgovcu Tončiju Korenu iz Šentjakoba, ki nas je odlično pogostil z ribami, ki jih je sam pripravil.

Naj ob tej priložnosti še omenimo, da je v lanskem letu obiskalo našo planinsko postojanko 1198 ljudi. Seveda jih je bilo v resnici mnogo več, kajti vsi se po navadi ne vpišejo v knjigo gostov. Podatki, ki jih omenjamo pa so iz knjige gostov. Največ obiskovalcev je bilo iz ZR Nemčije in Nizozemske — 17 odstotkov. Iz Jugoslavije jih je bilo 15 odstotkov. Če razdelimo število gostov na inozemce in tuzemce je število v odstotkih sledeče: 32 % inozemcev in 68 % domačinov (Avstrijcev). Člani Slovenskega planinskega društva v Celovcu so bili v koči zastopani s 26 odstotki.

V zadnjem času je glede poslovanja oziroma uradnih ur centralne pisarne Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, v Gasometerg. 10, v Celovcu prišlo do nesporazumov. Tozadevno pojasnilo:

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO, **tov. Feliksom Wieserjem**

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo: 5. 2. 1980 **tov. dipl. inž. Franci Einspieler** gospodarska in kmetijska vprašanja 12. 2. 1980 **tov. Mirko Perč** mladinska vprašanja

Želimo si mirnega sožitja

V splošnem se mnogo poudarja potrebo po sožitju in medsebojnemu razumevanju, zato nas tem bolj prizadene, ko dobivajo naše organizacije pismo, v katerih se pripadniki naše narodne skupnosti bridko pritožujejo in prosijo pomoči, ker nimajo miru pred nemškimi nacionalisti, ki jim grenijo življenje.

Med številnimi pismi, ki jih je prejel ZSO je tudi pismo (pisal že dva pisma) koroškega Slovenca iz Oberglana pri Trgu — Feldkirchen, ki ga v celoti objavljamo:

Ich, Erich Kuglitsch schildere in diesen zwei Briefen den Leidensweg einer slowenischen Familie in einer Gemeinde mit deutschsprachiger Bevölkerung. Mein Vater kaufte hier in dieser Ortschaft im Jahre 1931 ein Wohnhaus mit kleiner Landwirtschaft. Meine Eltern stammen aus dem unteren Gailtal — mein Vater aus Limarče (Fritzen-dorf) bei Hermagor (Smohor) und die Mutter aus Goriče (Görtschach bei Hermagor). Vom ersten Tag an, als der Vater das Haus hier kaufte, wurden wir in den Ortschaften Oberglan und Stocklitz als Slowenen beschimpft und angefeindet. Meine Eltern wurden hier in diesen zwei Ortschaften schon von allen Anfang an von der Bevölkerung als minderwertige Menschen betrachtet, obwohl wir den Menschen hier schon viel Gutes getan haben.

Als dann im Jahre 1938 die Hitler Herrschaft über Österreich kam, bekamen meine Eltern und mein älterer Bruder den Haß der Bevölkerung mit verstärkter Wucht zu spüren. Mein Vater mußte nach dem Kriegeausbruch im Jahre 1939 als erster in der früheren Gemeinde Klein-St. Veit bei Feldkirchen einrücken, weil eben mein Vater ein Gegner vom Hitler war und das wußten die damaligen Gemeindevertreter.

Während mein Vater bei der deutschen Wehrmacht dienen mußte, war meine Mutter ganz arg den Schikanen der Nazis ausgesetzt. Mein Bruder ging in dieser Zeit noch in die Schule, weil der Lehrer ein fanatischer Nazi war, mußte auch mein Bruder viele ungerichte Schikanen von Seiten des Lehrers erdulden. Auch die damaligen Ortsbauernführer von der Gemeinde Klein-St. Veit waren unbarmherzig gegen uns, weil sie wußten, daß man mit den Slowenen jetzt machen kann, was man will. Wir mußten von dem kleinen Ertrag der Landwirtschaft das letzte abliefern, so mußten wir hungern. Ein Parteimitglied der Nazis hatte meine Mutter bald ins Konzentrationslager gebracht, weil sie über das Hitler-Regime geschimpft hat. Die Mutter hatte schon alles gepackt gehabt, weil dieser Naziparteianhänger meiner Mutter gedroht hat — in zwei Tagen wird sie abgeholt. Aber dann hat er es doch anders überlegt, da ja mein Vater bei der Deutschen Wehrmacht dienen mußte.

In dieser Zeit der schwersten Verfolgung durch das Nazi-Regime, kam noch ein Streit wegen der Benützung eines Weges auf unserem Grund. Ein Bauer in der Ortschaft Stocklitz behauptete sich einen Weg über unseren Grund, der aber im Grundbuch nirgends aufschien. Es kam zu Ge-

richtsverhandlungen und da hat das Gericht klar entschieden, daß dieser Bauer kein Recht hat über unseren Grund zu gehen und zu fahren. Bei der Bevölkerung von Stocklitz ist dann der Haß gegen uns Slowenen von neuem entflammt, weil die Bevölkerung diesem Bauer mitgeholfen hat, um uns Slowenen zu schaden. Man hat uns schon Steine zur Haustür geworfen.

Meine Mutter stand während dieser grausamen Verfolgung durch das Nazi-Regime und der deutschsprachigen Bevölkerung ganz allein sich überlassen, da mein Bruder noch in die Schule ging. Ich war damals noch ein kleines Kind. Meine Mutter weinte jeden Tag, es war fürchterlich wie sie mit uns Slowenen getrieben haben, das kann sich heutzutage kaum ein Mensch vorstellen, wie es uns ergangen ist.

PISMO BRALCA

Zakaj popačeno domače ime?

Turistično društvo „Naturfreunde“ v Selah je vabilo na 10. sankarske tekme, v nedeljo 27. 1. 80. Kraj tekme Sele- Borovnica, štart pri kmetu pd. „Rascher“. Vsi Selani, od šolarčka do najstarejšega občana, prav dobro vemo da se tej kmetiji reče pd. Ražar — pri Ražarju. Žalostno je, da to ne vedo tudi prireditelji te tekme — čeprav so vsi pristni Selani. Le komu se hočejo prikupiti s temi, samovoljno popačenimi imeni? Nam Selanom s tem čisto sigurno ne delajo usluge, mi nismo prijatelji takega plevela!

Selan

Nach dem Krieg ging die Feindschaft und Gehässigkeit gegen uns weiter. Vor zwei Jahren kaufte ein Arbeiter der Firma Cerne-Beton in Feldkirchen einen Baugrund der an unserem landwirtschaftlichen Besitz angrenzt. Dieser Arbeiter errichtete sich auf diesem Baugrund ein Wohnhaus, das noch im Rohbau ist.

Eines Tages im Frühjahr 1979 begann dieser Arbeiter mich und meine Eltern auf das gemeinste zu beschimpfen, obwohl er uns gänzlich unbekannt war. Wir haben in diesen zwei Jahren, da er gebaut hat, nie mit ihm geredet. Dieser Arbeiter wurde aber von unseren Nachbarn und den Ortsbewohnern von Stocklitz gegen uns aufgehetzt. Bei Gericht jedoch aber leugnete er, daß er mich und meine Eltern als Tschuschen beschimpft hätte und dies noch unter drei Zeugen.

Die Ortsbewohner von Stocklitz geben diesem Arbeiter Schützenhilfe. Denen ist es ja recht, daß er seine Gehässigkeit gegen uns Slowenen schürt.

4. Radiški ples lepo uspel

Tudi letošnji 4. radiški ples, ki ga prireja prosvetno društvo, je odlično uspel. Kraj te slovenske družabne prireditve je bil kot po navadi v gostilni pri Taverju na Radišah, kjer se še najbolj prijetno in domače počutimo. Poleg domačih prosvetašev in prijateljev našega društva od blizu in daleč, so se 4. radiškega plesa udeležili tudi jugoslovanski konzul v Celovcu Alfonz Naberžnik, župan dvorni svetnik dipl. inž. Dobernigg, predstavniki slovenskega kulturnega in političnega življenja na Koroškem, zastopniki tiska, direktor Avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK) dipl. inž. Baustätter, primarij dr. Janeschitz, delegacija društvenega zbora iz Kotmare vasi ter zastopstvo zbora „Sängerbund Ebental“, s katerim ima radiški zbor stike.

Zelo nas veseli, da naša družabna prireditev „radiški ples“ postaja tradicija in da uživa priznanje vedno širših krogov in to tudi s strani naroda soseda. To je še posebno vredno pohvale, saj je s tem naša družabna prireditev lep prispevek k boljšemu medsebojnemu razumevanju.

4. radiški ples smo kot po navadi otvorili s petjem. Zapela sta moški in mešani zbor SPD „Radiše“ pod vodstvom Stanka Wrulicha, številno publiko in častne goste pa je pozdravil predsednik društva Ludvik Ogris, ki je ob tej priložnosti zaželel vsem prijetno družabnost. Za ples so odlično skrbeli „Fantje iz Podjune“.

Da je bil 4. radiški ples res privlačen in uspešen, najbolje dokazuje dejstvo, da smo vzdržali do poznih oziroma bolje rečeno zgodnjih jutranjih ur. V interesu nas vseh je, da radiški ples postane tradicionalna družabna prireditev, v okviru katere se lahko poveselimo vsi brez razlike na narodno ali politično pripadnost, pač ljudje, ki so dobre volje in imajo pošten odnos eden do drugega. V tem smislu hočemo radiške plesne odvijati tudi v prihodnje.

Valentin Polanšek

18

BRATOVSKA JESEN

I. del

Kadar ni bilo lizu višjega ali Kemfarja, smo resda bogu dan in Hitlerju denar kradli. Posedali smo na toplem, jesti smo imeli, večkrat smo kvartal, kuhali čaj in ga krstili z rumom. Nevarnosti kot take pa ni bilo druge, kot da te ne zasuje pozimi snežni plaz po stezi pod Ovševo, če si bil na patrolji k Lenartu v Sali.

„Res ste bili pravcati kujoni skupaj.“

Očetu pa se je poznalo, da mu ni do takega besedovanja. Na železniški postaji je čakal tako dolgo, da se je Domen odpeljal. Roko mu je stisnil in zamomljaj v brke:

„Varuj se, da te ne bodo!“

9

V mestecu pod gradom je vse nenavadno mirno od slavnostnega večera devetega oktobra devetnajststoštiriinštiridesetega leta, še policijskih oddelkov ni bilo videti na cesti. Le običajna domača dvočlanska žandarmerijska patrolja je nekje. Gotovi ljudje se potuhnejo. Nekateri pa začnejo šušljati, da „visi nekaj v zraku“.

Ko se v sredo enajstega oktobra pod večer vrača Susi domov, se ji zdi čudno, zakaj že nekaj dni ni videti po-ročnika Schwenne. A Ladislaf se kratko pokaže. Celo v trgovino prileti in vabi, da jo zvečer čaka zunaj na cesti. Pa ga ni.

Ampak ona ženska se kar na vsem lepem pojavil s

kolesom pred Susi. Na češplje je zadnjič vabila. Ona pozna gori na Komeljno kmetijo, kjer jih imajo dosti, izjavi. Pa jima neseva malo „črnega sladkorja“, kar pomeni, da ima dobre stike s takimi osebami, ki razpolagajo tudi v šestem vojnem letu nad dobrinami, katerih navadni državljani niti za nakaznice niso več mogli redno kupovati. Susi tanko prisluhne.

Vse od tistega razburkanega večera 8. oktobra. Kdaj pride ta ženska s pravo besedo na dan? Pa ni. Zato se Susi končno pomiri, ker je prepričana, da nihče ni odkril njenega skritega kolesa zunaj pri Nonči vasi. Da se je vse lepo izteklo, jo le še bolj opogumi. Večkrat ji pride tisti krepki moški na misel. Šele drugi dan se spomni na njegovo ime: Domen! V zvezi s komandirjem na Komeljno pa je že sinoči spravila drugo pošto prek šmarješke javke gor, da naj bodo skrajno previdni, ker se nekaj kuha; uporabi celo tisti stavek, ki velja za šifro o največji nevarnosti. Pošta ne pride nazaj. Ne včeraj. Ne danes. Ko je vendar minul cel dan. To jo zbega. Sluti, da je tukaj nekaj narobe. Čuti pa tudi globoko v sebi, kar doslej še ni priganjalo s tako nepopustljivo silo, da mora nekaj ukreniti, da mora takoj nekaj podvzeti, da mora, da mora, da mora takoj to storiti, pa če kar sredi noči gre sama...

Ko doma vstopi, ji pošepeta teta, da je prišla pošta, da zapelje „volno v Velikovec krtačit“. Susi ostrmi, kajti šifra pomeni: Treba bo zaupno pošto prek Velikovca in Dješk spraviti na javko za Svinško planino. Teta še doda, da je bil neki tujec, ki je dejal, da prihaja od Domna. Susi skuša v naglici nekaj povečerjati, ker ji šine nova misel v glavo: Moram še nocoj priti do javke doli pod Humcem! Dvoje ji ni šlo v glavo: Zakaj naj bi v četrtek nesla „volno krtačit“, ko se je reklo, da pride le v sredo v pošte, ker druge dneve ni bila prosta. In drugič: Kdo je bil tisti tuji človek, ki kar naravnost pove, da pride od Opoldnika, ko

se je po partizansko vendar reklo „pri tetah“? Stlači jed v mlada vroča usta, pa se ji gabi vsak grizljaj. Hušne iz hiše. Teti se mimogrede zlaže, da gre prijateljico obvestit. In že jo vzame zgodnji jesenski večer.

Ko se Susi pelje s kolesom proti Humcu, jo čaka trojka civilistov v smeri proti Šmarjeti. Med njimi je gestapovec Ladislaf.

Ko je prišel komandir kurirske čete TV 32 iz Opoldnikovega hleva, kajti kmetica je opravila živino, se mu je pridružil kapelški domači Johi:

„Poslušaj, nekaj ti moram reči, tako ne gre dalje.“

Postala sta pod hlevom, tako da ni bilo nikogar blizu.

„Kaj ne gre?“ se je zresnil Domen. Johija je imel zelo rad. Mladi borec mu je prirastel na srce in vedno je gledal, če se je le tovariško skladalo, da ga je varoval pred tršimi napori. Nekje mu je v srcu pravilo: Skrbi zanj, kaj vedo taki nedolžni mladinci, kakšna svinjarja je vojska in orožje in vse skupaj! Zato se Domen sedaj ni delal namenoma resnega. A Johi je ostal resen, celo vzkipele je:

„To ne gre, da stražar na svojem mestu spi!“

„Kdo spi?“

„Mirko se je že včeraj na tihem hudoval, da ga je dobil. Ne vem, zakaj ni javil? Danes pa sem ga še sam zalezel, ko naj bi ga zamenjal.“

„Koga?“

„Saj ne vem, kako mu je prav ime, nekatere čujem, da ga kličejo za Ivana, Mirko pa je omenil drugačno ime. Veš, tisti, ki ima vedno kaj v žepih za pod zob, tisti črni dolgolasec. Ali je Mežičan ali kak Štajerc.“

Domen je ostal trd. Johi pa je končal:

„Z Mirkom se bova do polnoči prostovoljno javila za to stran tja proti Vrhom. Dežurnemu sva že sporočila.“

V znamenju ljubezni in spoštovanja

Dobro vzgojen, kulturni in tenkočuten moški bo ob takšni posebni priložnosti (rojstni dan, obletnica česa) in tudi sicer z darilom razveselil ženo, ki mu je blizu, ki jo ljubi in spoštuje.

Seveda ste tudi vi takšni in se vam nikoli ne zgodi, da bi pozabili na te drobne dokaze pozornosti. Torej ni problemov. Problem pa se porodi tedaj, ko namesto cveteja ali ob njem želite darovati še nekaj, nimate pa ideje, kaj naj bi bilo to.

Naj vam pomagamo iz zadrege.

● Kolonjska voda ali parum nista ravno najbolj originalni darili, a ju sleherna žena rada sprejme. Če ne veste, kakšne vonjave uga-jajo vaši ženi, izbirajte med osvežilnimi in se nikoli ne odločite za sladkobne in težke, ki jih večina žena ne prenaša.

● Lepa pudrnica, ki se ujema s torbico, bo razveselila marsikatero ženo.

● Potem je na vrsti pribor za manikiranje nohtov, komplet toaletnih torbic (večja za kozmetične potrebe, manjša za potovanje, manjša za najnujnejšo kozmetiko, ki jo žene nosijo v torbici, torbico za shranjevanje nogavic), komplet glavnika, zrcala in krtače za lase...

● Če vaša žena kadi, bo vesela čednega vžigalnika, na katerega sta dali vgravirati njeno ime.

● Če se boste odločili za nakit, ni treba kupovati zlatega. Seizite po modernem iz lesa, keramike ali kovin, izbirajte pa ga z okusom in ne pozabite, da se mora ujemati z njenim načinom oblačenja.

● Morda boste odšteli tisočake za novo torbico, ki se naj ujema z njenimi novimi čevlji, za rokavice in ovratni šal, ki naj bosta v njenih najljubših barvah.

● Med dobra darila sodijo tudi plošče: kupite svoji ženi ploščo z njenim najljubšim pevcem, priljubljeno melodijo, ali pa izbirajte na knjižnih policah med deli njenih priljubljenih pisateljev.

● Dobrodošel bo čeden okras za njeno sobo, delovno mizo, morda okrasni krožnik, risba, reprodukcija, ki ji ugaja, vaza, lepa skleda in podobno.

Naj vam zaupamo še to: darilo, ki ste ga namenili ženi, izberite zgolj zanjo in se izogibajte tako imenovanih "praktičnih" daril, ki so namenjena pravzaprav vsem družinskim članom, in ne zgolj njej sami. Praktične predmete kupujemo v dogovoru za stanovanje, ker le-ti dejansko niso darilo, temveč potreba.

Ne darujte ženi oblačil. Svojo garderobo bo sama najbolje izpopolnjevala takrat, ko bo treba. To ni nič izjemnega in ni darilo. Med oblačili lahko izbirate le tedaj, ko se odločate za kakšen luksuzni dodatek, denimo krznen ovratnik, izredno blago ali kaj podobnega.

In ne pozabite, da mora biti še tako drobnost in ceneno darilo lepo zavito in s srcem ponujeno.

Prihajajo gube, prihajajo gubice

Ena lastovka še ne prinese pomladi — in ena guba še ne starosti! Kljub temu pa le ni treba, da bi se zgubala prehitro. Tudi roke si moramo pravilno negovati, sicer pa zmerno živeti.

Najprej pogledimo, kaj se dogaja s kožo, da se z leti na njej naredijo gubice in gube. Pri tem je odločilno troje: predvsem gre za vrsto kože, pri čemer igra veliko vlogo podedovano nagnjenje in sam tip kože. Suha — pa tudi občutljiva — koža ima namreč zmanjšano moč snovne presnove pa tudi zmanjšano funkcijo znojnic in lojnic, kar pospešuje nastajanje gub. Pri mastni koži pa nasprotno zvečana funkcija znojnic in lojnic žlez ter snovne presnove povzroča, da ostane koža precej dlje gladka na površini in voljna.

PRVA POMOČ

Svoje kože seveda ne morete zamenjati z drugo, tudi spremeniti je ne morete. Toda če imate presušeno kožo, morate vsaj na to paziti, da se vam še bolj ne izsuši. Čistite in negujte si jo s proizvodi, ki so narejeni posebej za suho kožo in vsebujejo najpomembnejše snovi za obnovo. Ne uporabljajte ostrih obraznih vodiv.

Drugi vzrok za nastajanje gub je "zob časa", ki nagriže tudi najlepši porcelanasti ten. Starimo se vsi, tu ni nobene stranpoli. Z raznimi ukanami — in veliko nege in potrpljenja — pa lahko naravno speljemo vsaj v ovinek, da se bo dlje zamudila.

Koža sestoji iz treh plasti: povrhnjice (epidermis), usnjice (corium) in podkožnice (subcutis). Proces staranja se odvija predvsem v usnjici, v njenem veznem tkivu, tukaj je 70 odstotkov vsega veznega tkiva in tretjina vseh telesnih beljakovin. V otroštvu in mladosti vsebuje vezno tkivo predvsem tako imenovani topljiv kolagen. Ta dobro sprejema vlago in se zato lahko boholi — kar z drugo besedo pomeni napeta, sočna koža. Toda topljivega kolagena je z leti v koži vedno manj. Tkivo ohlapi in ne more več sprejemati toliko vlage kot poprej. Koža postaja suha in nagubana. Ta proces se začne približno pri 25 letih, vendar se spočetka nadaljuje prikrito.

Za staranje kože je odgovorno tudi upočasnjeno tvorjenje celic (to se dogaja v povrhnjici, zato postaja koža tanjša in skoznjo se vidijo vene), hkrati pa zmanjšana moč piekrovitve in stanjšane maščobne blazinice, kar vse vpliva na gubanje.

Drobni nasveti

ČIŠČENJE KOŽ ZA NA TLA

Kože iz higienskih razlogov niso priporočljive. Čistimo jih suho in mokro.

Suho čiščenje:

Kožo dobro stepemo na narobni strani, nato pravo stran zdrgnemo z vročo magnezijo, končno kožo otresemo in dlake skrtamo.

Mokro čiščenje:

Gladko stran namažemo z glicerinom, kožo napremo na desko in kosmato stran skrtamo z mlačno milno peno, nakar jo speremo s čisto vodo. Delajmo hitro in pazljivo, da usnje ne premočimo. Kožo sušimo napeto. Suhe dlake skrtamo.

PRAVILNA NEGA

Stalna nega (čiščenje in vžiranje kreme) naj bo torej vaša vsakdanja skrb že tedaj, ko je koža še brezhibna. Brž ko postanejo gubice vidne, si preskrbite primerne kreme, se pravi take, ki vsebujejo izvlečke placente ali kolagene. Ne pozabite na redne obrazne maske za vlaženje in obnovo kože, saj ji dajejo zgoščene učinkovine.

Vrhu tega pojdite h kozmetičarki, če vam to le žep dopušča — poskrbela bo za obrazno masazo, ki spodbuja prekrvitev kože in presnovo.

Priporočljive so tudi tako imenovane luščilne kure (peelingi) in uporaba krem za oči in vrat.

SMEH MLADI KOŽI

Tretji odločilni dejavnik za staranje kože je vpliv okolja nasploh in posebej vašega načina življenja. To so znani "grehi", kakor predolgo sončenje, ledenomrzel veler, presuh zrak v ogrevanih prostorih. Pa tudi stres in hudi udarci usode — prav tako vaša obrazna mimika — vam

v koži zapustijo sledove. In ne nazadnje stalno uživanje alkohola in kajenje!

Ze res, udarce usode moramo pač sprejemati, proti njim se nimamo s čim oborožiti. Veliko večino drugih vzrokov pa vendar lahko odpravimo. Nobenega opravičila ni za predolgo poleganje na poletnem ali zimskem soncu, za prehitro kajenje ali nalivanje z alkoholnimi pijačami. Koktajli pred kosilom ali večerjo naj kar odpadajo, tudi srkanje "drinkov" pred televizijo. Če kar naprej stiskate oči, ker slabo vidite in bi morali pravzaprav nositi očala, se vam bo to kasneje maščevalo z gubami okrog vek. Prav tako tudi navada gubanja čela pri razmišljanju ali vihanje nosu pa tudi zategovanje količkov ustnic navzdol. Opazujte se kdaj pred zrcalom — človek sam ne ve, kaj vse počne s svojim obrazom.

Tudi od tega, kako ležite v postelji, je odvisno, ali se vam bodo vrat, tilnik ali koža okrog oči prehitro nagubali. Najsi se je še tako prijetno slisniti po strani v mehko blazino, primerneje je spati na tilniku.

Nečesa pa se pri tolikih preproveh vendar ne sme odreči: smejanja! Tudi smeh zapusti sčasoma vesele gubice okrog oči in ust, ampak če se človek ne sme več smejati, tedaj je vse drugo žalja.

Danes bomo jedli divjačino

ZAJEC V VINSKI OMAKI

Za 6 do 8 oseb: 2 skoka in hrbet od mladega zajca, sol, 2,5 dl olja, žlico moke, 5 dl belega vina, 150 g na majhne kocke zrezane prepražene slanin, 100 g suhih gob, žlica na drobno sesekljane peteršilja in poper.

Uležana skoka in hrbet osolimo, denemo to meso na razgredo olje, ga pečemo po vseh straneh, da enakomerno porumeni. Potresemo ga z moko, še malo popečemo in zalijemo z vinom. Ko vino prevre, dodamo slanino, poparjene in odcejene gobe in peteršilj, solimo, popramo in počasi kuhamo, dokler se meso ne zmehča. Nato razrežemo meso na kose, da zložimo na pogret strežni krožnik in zlijemo nanj omako z gobami vred.

SRNIN PAPIKAŠ

Za 4 osebe: 1 kg uležanega srninega mesa od spata na reber, žlica maščobe, 500 g narezane čebule, sol in 100 g sladke kuhane smetane.

Meso operemo, razrežemo na manjše kose in denemo na stran. Na maščobi prepražimo čebulo. Ko malo zarumeni, dodamo zmleto papriko in poper in pripravljeno meso, pokrijemo in pečemo kakšnih deset minut. Nato zalijemo meso do vrha z vodo, solimo in ga počasi kuhamo, dokler se ne zmehča. Po potrebi dolijemo še malo vode. Ko je paprikaš kuhan, zamešamo vanj smetano.

FAZAN Z GROZDJEM IN OREHI

Za 4 osebe: 1 fazan, 2 tanki, večji rezini suhe slanin, 50 g kisle smetane, 1 kg bele-ga grozdja, 30 g surovega masla, 12 očiščenih, razpolovljenih orehov, kozarček konjaka, sol, poper, 3 koščki skladkorja, 20 do 30 grozdnih jagod.

Uležanega, očiščenega fazana obložimo s slanino, povežemo z vrvico, denemo v posodo, polijemo s smetano in grozdnim sokom iz 750 g grozdja, mu dodamo surovo maslo, razpolovljene orehe in konjak, ga solimo in popramo, pokrijemo in pol ure počasi dušimo.

V manjši lonček denemo sladkor in ga postavimo na majhen ogenj. Ko se sladkor raztopi in zarumeni, zlijemo nanj preostali grozdn sok. S tem karameliziranim sokom polijemo fazana, ga pokrijemo in dušimo še kakih 20 minut ali tako dolgo, da se zmehča. Nato odstranimo z njega slanino, ga denemo v dobro razgredo pečico in pečemo dalje, dokler ne porumeni. Pečenega fazana denemo na pogreto strežno ploščo, obložimo z grozdnimi jagodami in orehi, ki jih vzamemo iz omake, polijemo s prevretim pečenim sokom in damo še toplega na mizo.

Z JETRI NADETE PREPELICE

Za 6 oseb: 6 piščančjih jeter, surovega masla po potrebi, 1/2 žličke sesekljane timijane, sol, pravkar zmlet poper in 6 prepelice.

Piščančja jetra prepražimo na dveh žlicah surovega masla. Ko porumenijo, jih odstavimo, jim dodamo timijan, solimo in popramo. Prepelice očistimo, denemo v vsako po ena jetra in žličko surovega masla, na katerem smo jih pražili. Potem povežemo prepelice z vrvico, da ostanejo bedrca lepo ob trupu, jih namažemo s surovim maslom, denemo na pekač in pečemo v dobro razgredo pečici, dokler se ne zmehčajo (približno 20 do 25 minut).

Dejal je samo, kaj bi ti rekel, ali imaš kaj drugega za naju?"

"Nimam kaj drugega. Strinjam se. Pojdita!"

In je šel iskat Ivana. Ko sta se dežurni in Domen v kamri pogovorila, je kot naročeno vstopil namestnik. Padle so kratke odločne besede. Roka so poklicali in Johijevega brata:

"Ivanu naroči, da se takoj javi tukaj — in čez četrt ure naj eden spet pride ponj. Vso noč ga imejte pri sebi in ga ne spustite izpred oči!"

Ko sta šla po Ivana, je neslišno vstopil Cenc in se javil raz stražarsko mesto na skednju, kjer so ga pustili vse popoldne.

"Drugega ni, samo lačen sem!"

Namestnik je čakal, da bo Domen vzrotil nad dežurnim. Ta pa je samo pogledal. Cencu je dejal, naj gre k Tonetu v kuhinjo.

"Potlej pa se spočij, jutri te potrebujem!" je končal.

Rok in Johijev brat sta pripeljala srednje velikega človeka, s skoraj plešasto glavo.

"Si ti včeraj stražil pri 'vevericah'?"

"Ne!"

"In danes?"

Namestnik je znal bolj grozeče vprašati take reči kot Domen, kateremu se je poznalo, da mu je poveljevanje nekaj po naravi tujega.

"Danes sem bil na straži."

"Kje?"

"Na 'šmarješkem štoru'."

Zdaj je imel Slavec dovolj, vzrotil je:

"Kdo je torej stražil zgoraj pri 'vevericah'?"

Ker nihče ni odgovoril, se je vtaknil dežurni vmes, kakor da bo on razvozljaval zadevo:

"Zorko je včeraj dežural."

Slavec je zarjul:

"Zorko!"

— In že je stal shujšan bolehen fant pred njim. —

"Kdo je stražil včeraj pri 'vevericah'?"

"Ivan, se pravi Trpotec. Tako ga sami kličejo od njegove trojke. Ne vem, katero ime je pravilno!"

Zdaj je posegel Domen vmes, ker ni maral, da bi tako nastopal komandirjev namestnik. Mislil si je: Kurirji so nekaj posebnega, neka enota, v kateri vsak uživa mnogo več svobode kot borec v večji partizanski enoti. Ima tudi večjo odgovornost, mora imeti tudi sproti vedno dosti iznajdljivosti in poguma. Rekel pa je:

"Lahko greste, pripeljite mi Trpotčevega Ivana!"

Skoraj vsi so bili v zadregi. Šli so. Domen pa se je potrt zleknil na starodavni kmečki stol. Takih ljudi ne moremo dajati na stražo, naj stika po okolici, naj hodi na 'bolc', naj prosjači pri nemškutarjih v dolini, saj nihče ne bi mislil, da imamo partizani tudi takega siromaka. Saj je samo na zunaj tak. V duši je zviti — in vsaj meni, zvest.

Trpotčev Ivan je zijal, ko ga je Domen spovedoval. S potišanim glasom ga je otesal od vseh strani. Ko sta končala, si je siromak brisal solze. Prepričan je bil, da mu je v tej minuti komandir čete TV 32 podaril življenje.

Komandir kurirske čete TV 32 povečerja prav malo tisti četrtkov večer enajstega oktobra 1944 v Opoldnikovi kuhinji. Več tovarišev se nahaja v kuhinji. Sprva se polglasno pomenkujejo po dva, po trije, pač, kakor kdo sedi in izmenja svoje misli s sosedom. Ko vstopi komandir, utihnejo.

Ko povečerja komandir pri mizi v izbi, kjer dremlje spet nekaj borcev, nekdo začne gosti na orglice. Vzdigne živahno partizansko: 'Kmečki fantje in dekleta!' Nekateri brundajo zraven. Potem še tisto s spremenjenim besedi-

lom na 'Za vasjo je čredo pasla'. Godec preneha, tleska z orglicami po dlani in zavpije od kuhinjske mize:

"Tovariš komandir, še veš, kako smo peli z Rokom pri Brčku na mitingu, da so čez nekaj časa vsi peli z nami!"

Domen se razneži in stopi sredi izbe. Brzostrelke ni pustil na nečkah. Kurir z orglicami že stoji poleg njega, vsi se zganejo. Godec pritisne orglice nekemu drugemu na usta.

"On zna gosti vse partizanske melodije, peti pa ne. A mi vedno pride prav!"

Vsi se zasmejijo. Pristopi še nekaj fantov in dvignejo napadalno 'Na juriš!' in potem 'Nabrusimo kose'. Nato se vrsti nekaj narodnih. Domen ugotavlja, da pojejo kot zbor. Tam tisti mali trobi krepak bas, njemu nasproti pa stoji Tonetovih nekdo, ki se ziblje v prvem basu. Ko končajo, je nekaj časa vse zavzeto tiho. Gospodinja, ki preneha s pomivanjem posode, že ob prvih zvokih zavzdihne:

"O moji fantje, kako lepo slovensko znate peti, sam bog vas obvaruj, da boste pripeli do srečne zmage nad tistimi, ki so prepovedali našo besedo, našo pesem!"

Vsi so ganjeni. Sinovsko mehko jim je pri srcu. Spet se oglasi ženica:

"Ko bi mogli zapeti slovensko tako glasno, da bi se čulo dol do Humca, tja na Libuško polje, tja čez Dravo, čez vso Podjuno, čez vso Koroško. Naši rojaki bi od sreče jokali!"

Nekdo pove:

"Mamca, naša pesem iz gozda bo prinesla svobodo!"

Potem se zavrti gospodinja po kuhinji in nekaj jecila, pa zgine skozi vrata.

(Dalje prihodnjič)

Čim bolje se godi narodu tem slabše se godi otrokom

Nekaj misli in ugotovitev ob minulemu letu otroka

Tri osnovne pravice otrok so: pravica do naklonjenosti, ljubezni in razumevanja; pravica do ustreznih prehrane in zdravstvene zaščite; pravica do vzgoje v duhu miru in svetovnega bratstva, ne glede na raso, barvo, spol, vero, narodnost ali družbeno poreklo.

Pred enim mesecem se je končalo leto 1979 in z njim tudi mednarodno leto otroka. O njem so bile in še bodo narejene najrazličnejše ocene, eno pa je gotovo že danes: da je prav mednarodno leto otroka na pretresljiv način pokazalo, kako daleč je človeštvo še od ciljev, ki si jih je zastavilo, da bi bile uresničene deklarirane pravice otroka.

Daleč od teh pravic pa je v naš svet s pomočjo kamere zasekalo grozovito dejstvo Kampučije, kjer je človek vzel otroku celo pravico do prehrane. Velike obtožujoče oči umirajočega telesa, prekrita s tanko kožo, bodo ostale kot najhujši spomin na leto, ki je bilo posvečeno otroku.

Film o Kampučiji je bil grozoten. Najbolj pretresljivi so bili prizori iz neke zasilne otroške bolnišnice. Ob mnogih scenah se je zdelo, da kamera posreduje le fotografije: nobenega nasmeha, niti joka, nobene besede, nobenega giba, premika ali vsaj trzljaja veke — le kadar so se premaknile muhe na obrazih teh ubogih otrok, je bilo videti, da gre za filmske posnetke in ne le fotografije.

Dva francoska zdravnik, edina, ki sta takrat lahko prišla v Kampučijo, sta hitro postavila diagnozo: podhranjenost, ki otroke napravi dovzetne za bolezni, za katere je malo ali nič antibiotikov. Ista zdravnik sta precizno napovedovala tudi smrt teh otrok: dva dni, teden dni in šest mesecev za vse, če ne pride takojšnja pomoč. Ta pomoč po časi in s težavo prihaja in televizijski nam predstavlja novo sliko istega drobnega telesca, katerega koščena ročica je podprta z deščico in prebodena z iglo, po kateri prihaja hrana. Ta slika naj bi potolažila vsaj našo bolečino, toda ne tudi zavesti. Če si opomorejo preostali otroci Kampučije, kdo ve, če ne bo izbruhnila nekje nova vojna, medtem ko že dolgo stradajo otroci Indije, Bangladeša, Vietnama, Afrike in Latinske Amerike.

Že dolgo poznamo slike strok z indijskih cest, katerim je za lahko noč le prazen želodček in stopnica pločnika za vzglavje. Uradni podatki za Afriko govore, da tam umre ena tretjina otrok, predno dosežejo peti rojstni dan; od 27.000 otrok, rojenih vsak dan, jih 7.000 ne dočeka svojega prvega rojstnega dne. Pri 40 odstotkih ali 8 milijonih brazilskih otrok lakota povzroča možganske bolezni. V Argentini, na primer, umre zaradi lakote in pomanjkanja prehrane vsako leto 30 tisoč otrok.

Toda tudi sredi velikih mest razvitega sveta je ogromno otroškega gorja. Resnične so besede devetletnega alžirskega dečka, ki je v Parizu zagrenjeno dejal: „Moja mati bi me morala vprašati, če hočem priti na ta umazani svet, ko je bila noseča. Samo enkrat bi pogledal njo in njenega moža in svet, kamor sem prihajal, pa bi rekel: Ne, ženska, odpravi plod.“

Tako so naša skrb za otroke, kakor tudi naše zanimanje za proces odrasčanja in naša prizadevanja razumeti otroka kot individuum v psihološkem pomenu, novejšega datuma. Še nedolgo tega je, ko niti odrasle ženske niti služabnika — in kaj šele otroka — niso smatrali za osebo. Fevdalna družba je poznala le gospodarje in služabnike; in vse, kar so od njih pričakovali, je bila slepa pokorščina. Otroci so bili očetova lastnina. Z njimi je delal, kar je hotel. Otrokov poskus, da bi uveljavil lastna nagnjenja ali odpore, je bil zatrt in kaznovan. Nobena oblast ne bi niti poskusila posredovati, obstajala ni tudi nobe-

na zaščita, ki bi otroka obvarovala pred krutostjo, s katero so starši, učitelji in delodajalci uveljavili svojo voljo.

„Zgodovina otroštva so hude sanje, iz katerih smo se šele nedavno tega prebudili,“ piše Lloyd de Mause. Otroke so smatrali za grešna, nepriljubljena in umazana bitja. Bogati niso trčili svojega časa z njimi — predali so jih pestunjam in varuhom. Revni pa so bili prisiljeni poslati jih na delo in to že od osmega leta starosti naprej ali pa celo še prej. Romantična predstava o ugodnem družinskem gnezdu pa naj bi bila le izredno redka izjema.

V Angliji, kjer se je industrijska revolucija začela prej kot na kontinentu, so na otroke revežev gledali le malo bolje kot le na poceni de-

je bilo le 151 zdravih, 198 pa je bilo pohabljenih zaradi prehudega 11-urnega delovnega dne.

„Toda danes, več kot sto let kasneje, še vedno med 100 in 200 milijoni otrok po svetu opravlja tudi takšna dela, ki ogrožajo njihovo varnost in zdravje“, trdita avtorja knjige „Otroški delavci danes“, James Challis in David Elliman. Avtorja zatrjujeta, da danes v ZDA otroci pobirajo pridelke na poljih, prepojenih s sredstvi zoper mrčes, delajo v maroških tekstilnih tovarnah in v podjetjih Vzhodnega Londona ter preko noči čuvajo živino v Andih. Posebno pereč problem je v Latinski Ameriki, kjer otroci delajo na poljih že od rane mladosti. Kaj lahko jih doleti, da jih starši prodajo za služabnike bogatim družinam ali pa se dekleta predajo prostituciji.

„Kljub temu, da se je izteklo mednarodno leto otroka, pa je le peščica vlad podpisala konvencijo mednarodne organizacije za delo, katere cilj je dokončno prepovedati delo otrok,“ poudarjata Challis in Elliman. „Škandal je, da še vedno izkoriščamo otroško delo v času, ko je po svetu taka visoka stopnja nezaposlenosti med odraslimi.“

Skoraj istočasno z izdajo knjige „Otroški delavci danes“ je britanska zveza za mednarodno leto otroka izdala brošuro, v kateri razgrinja življenjske pogoje milijona otrok, katerih starši dobivajo državno podporo (slabi stanovanjski pogoji, pomanjkanje oblačil, slaba prehrana in nezadostne možnosti za igro) in pol milijona družin, ki žive v hišah, ki niso uradno razglašene kot neprimerne za človeško bivanje. Medtem ko zaključne ugotovitve v brošuri zahtevajo za te otroke in družine večjo podporo, pa kot v posmeh britanska državna računica ukinja vrtece in brezplačna kosila za 500.000 šolarjev.

Vsa številna poročila, opremljena s statističnimi podatki, ki so jih zbrale različne organizacije v okviru prireditve mednarodnega leta otroka, pa ugotavljajo tudi to, da so otroci razvitega industrializiranega zahoda pogosto le malo bolj zaščiteni od otrok siromašnega in zastarelega sveta. Smrt zaradi lakote je sicer redka, toda statistični podatki o zlorabi in slabem ravnanju z otroki v razvitih deželah, kot na primer ZDA, so neverjetni. Odkrita fizična krutost ali psihološko mučenje s strani staršev nikakor nista redka. V teh „bogatejših“ deželah so oblike zatiranja otrok bolj potuhnjene in jih je skoraj nemogoče zajeti s statističnimi podatki. Mnogo otrok je na primer že v rani mladosti izpostavljenih zahtevnemu odnosu z ambicioznimi, posestniškimi starši in drugimi odraslimi. Včasih se tudi zdi, da skušajo nekateri odrasli opravičevati sami sebe s tem, da — če je le mogoče — potisnejo svoje otroke v lastne kopije in kalupe. Zato ni čudno, če toliko otrok odraste z občutkom izgube in z obžalovanjem tega, kar bi lahko bili, če ne bi bilo sebičnega vmešavanja odraslih.

In za konec le še nekaj podatkov iz Zahodne Nemčije: na leto umre okrog 600 otrok za posledicami pretepanja, 40.000 jih pobegne od doma, 150.000 mladostnikov se vdaja alkoholu, 45.000 mamilom; 600 jih zaradi mamil umre, 500 jih napravi samomor, 15.000 pa jih poskuša napraviti samomor.

Čim bolje se godi narodu, tem slabše se godi otrokom — ugotavljajo pedagogi.

Tudi to je bilo leto otroka.

Mesec knjige

ob slovenskem kulturnem prazniku

V počastitev slovenskega kulturnega praznika sta knjigarna „Naša knjiga“ in uredništvo „Slovenskega vestnika“ spet pripravila zdaj že tradicionalno in priljubljeno akcijo pod naslovom MESEC KNJIGE. V tem okviru nudi knjigarna „Naša knjiga“ tekom meseca februarja izredno ugodne pogoje za nakup slovenskih knjig. Tozadevni izbor obsega najrazličnejša področja književnosti — leposlovne, poljudnoznanstvene, mladinske in otroške knjige, priročnike in strokovne publikacije. Iz tega bogatega izbora objavljamo nekaj naslovov.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 5.-

- Tone Seliškar: **BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA**, mladinska povest, 74 str., br.
- **MLEKO NI SAMO ZA OTROKE**, priročnik za gospodinjstvo, 112 str., broš.
- Jože Šter: **FILOZOFIJA**, poljudnoznanstvena knjiga, 79 str., br.
- **INDUSTRIJSKA ŽIVILA V NAŠI PREHRANI**, priročnik, 120 str., broš.
- Sonja Sever: **ZVESTI TOVARIŠI**, povest iz dežele Eskimov, 160 str., broš.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 10.-

- Milan Šega: **BALADA O LASTOVKI**, zbirka novel, 144 str., pl.
- Jan: **FENIČANSKI BROD**, zgodovinska povest, 134 str., kart.
- Ignac Koprivec: **SESTANKI**, zbirka novel, 378 str., pl.
- Ferdo Godina: **PREPROSTE ZGODBE**, zbirka kratke proze, 210 str. pl.
- Janez Gradišnik: **POT IZ NOČI**, zbirka novel, 216 str. pl.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 15.-

- B. Magajna: **NA BREGOVH SRCA**, roman, 182 str., kart.
- Bernad Gorski: **MODERNI ROBINZON**, pripovedka, 180 str., kart.
- A. in M. Lah: **SVET V ŠTEVILKAH IN PODOBAH**, 212 str., br.
- F. Avsek: **ASTRONOMIJA**, poljudnoznanstvena knjiga, 176 str., broš.
- Ivo Zorman: **TRIJE BORJANOVI**, črtice iz narodnoosvobodilne borbe, 160 str., pl.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 20.-

- Manica Lobnik: **MLADE TRAVE**, roman, 272 str. broš.
- Vladimir Kavčič: **NE VRAČAJ SE SAM**, roman, 232 str., pl.
- Smiljan Rozman: **NEKDO**, roman, 296 str., pl.
- Vjekoslav Kaleb: **ČUDOVITI PRAH**, roman iz vojnih let, 268 str., pl.
- Stane Dolanc: **ZKS IN SOCIALISTIČNO SAMOUPRAVLJANJE**, 300 str., pl.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 25.-

- Miloš Mikeln: **JUGOSLAVIJA ZA ZAČETNIKE**, priročnik, 162 str., pl.
- Lipuš Florijan: **ZGODBE O ČUŠIH**, zbirka črtic iz „koroške stvarnosti“, 124 str. broš.
- Herman Vogel: **KO BOM BOG POSTAL**, zbirka pesmi, 76 str. kart.
- Janez Vipotnik: **RODNA LETINA**, roman, 140 str., pl.
- Pavle Zidar: **DIM**, roman, 186 str., pl.

VSAKA KNJIGA SAMO ŠIL. 30.-

- Ernest Hemingway: **SPOMINI NA PRIJATELJA**, 305 str., pl.
- Janez Stanič: **ONKRAJ KREMLJA**, potopisni zapiski iz Sovjetske zveze, 296 str., pl.
- Johan Bojer: **ZADNJI VIKING**, roman, 302 str., pl.
- Alfred Döblin: **HAMLET ALI DOLGA NOČ GRE H KONCU**, moderen roman, 518 str., pl.
- George Eliot: **MLIN NA REKI FLOSS**, roman, 582 str., pl.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Vendar opozarjamo, da so mnogi naslovi na zalogi le v enem izvodu; zato svetujemo, da pohitite z nakupom oziroma naročilom. Sicer pa obsega izbor še mnogo drugih lepih in zanimivih knjig po enako ugodnih cenah, tako da se bo obisk v knjigarni „Naša knjiga“ v MESECU KNJIGE vsekakor izplačal.

Knjigarna
„Naša knjiga“
CELOVEC, PAVLIČEVA 5 — 7

Domislice

- Prijatelj je človek, ki ima iste sovražnike kot vi.
- Dan bruha sence, noč jih požira.
- Tat je tisti, ki ima navado najti predmete, preden so jih drugi ljudje izgubili.
- Na vsem svetu vse dobiš.
- Komet je ubežnik iz ozvezdja.
- Zakon je doba, v kateri mož ugotovi, kakšen mož bi bil ljubši njegovi ženi.
- Na ljubezen, ki je prišla kot blisk, se navadno vsujejo še strele.
- Mesto je veliko občestvo, kjer se ljudje dolgočasijo.
- Ljubezen je želja, ki ne prenaša nobenih skrbi.
- Če imaš moč samo v pesteh, težko ločiš od pohvale zasmeh.
- Turist je človek, ki potuje tisoče kilometrov, da bi fotografiral sebe pred svojim avtomobilom.
- Kdor vedno laže, ne ve, kdaj pove resnico.
- Velike radosti izvirajo iz gledanja lepih del.
- Za prenašanje sreče so potrebne precej močnejše lastnosti značaja, kakor za prenašanje nesreče.
- Slavec je v družbi vrabcev vedno zadnji.
- Bolje kakor imeti vse, kar bi radi imeli, je ljubiti vse tako, kakor imamo.

lovno silo. Množice so kaj malo pridobile z veliko britansko industrijsko in imperialistično ekspanzijo. Lastniki britanskih tovarn so uporabljali ceneno otroško delovno silo, da bi kompenzirali državna davčna bremena. Osemletni otroci so bili redno zaposleni v rudnikih in v težki industriji. Vodilni družbeni kritiki takratnega obdobja, kot na primer William Cobbett (1762—1835), Robert Owen (1771—1858) in predvsem pisatelj Charles Dickens so se zgrozili nad takratnim izkoriščanjem otrok. Samo na primer: od 2.000 otrok, ki so delali v lancashireski bombažni predilnici,

Slovenska športna zveza, Spitalgasse 12, 9020 Celovec — Slovensko planinsko društvo, Gasometergasse 10, 9020 Celovec — Slovensko prosvetno društvo „Rož“, Šentjakob v Rožu

v a b i j o n a

II. zimski pohod „Arihova peč“

ob 35-letnici spomina na padle borce pod Arihovo pečjo februarja 1945

ki bo v nedeljo 24. februarja 1980 na Polani nad Šentjakobom v R.

Štart pred „Polancem“ ob 10. uri
cilj za smučarske tekače pred „Polancem“
cilj za pešce v planinski postojanki SPD —
„Koči nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči planini

- Program II. zimskega pohoda „Arihova peč“**
a) smučarski tek — 12 km (2 krogi): ženske in moški do 30 let (splošna skupina), ženske in moški nad 30 let (starostna skupina)
b) smučarski tek za otroke — 6 km (1 krog): dekleta in fantje do 15 let
c) pohod za pešce ob „Polanci“ preko partizanskega bunkerja do planinske postojanke
- Pogoji za udeležence**
Na II. zimskem pohodu „Arihova peč“ lahko sodelujejo športniki, planinci ljubitelji narave ne glede na narodnost, spol in starost. Udeleženci pohoda (pešci) na planinsko postojanko morajo biti zimsko ustrezno opremljeni. Pešci se morajo držati proge, ki je za pohod pregrajena in označena. Štart za tekače in pešce je ob 10. uri dopoldan. Prihod na cilj oziroma v Kočo nad Arihovo pečjo mora biti najkasneje ob 14. uri. Tekalci tečejo dvakrat krožno progo in se vrnejo na cilj. Udeleženci pohoda na planinsko postojanko se lahko vrnejo po isti poti nazaj ali pa po poti, ki vodi na Kopanje.
- Prijave in štartnina**
Udeleženci II. zimskega pohoda „Arihova peč“ se prijavijo do 20. 2. 1980 s prijavnico na naslov: Slovenska športna zveza, Spitalgasse 12, 9020 Celovec (tel. 85 2 35) ali Slovensko planinsko društvo, Gasometergasse 10, 9020 Celovec (tel. 32 5 50). Naknadne prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 9.30 uro.
Štartnina znaša 30 šilingov za odrasle in 20 šilingov za mladince. Štartnina se plača ob prevzemu štartnega kartončka. Tekalci bodo prejeli še štartno številko, ki jo morajo nositi vidno. Na kontrolnem mestu dobi vsak udeleženec žig. Žigovan kontrolni kartonček in štartno številko je treba oddati ob prihodu na cilj oziroma v planinski postojanki, kjer dobi vsak udeleženec diplomu in značko za udeležbo na II. zimskem pohodu „Arihova peč“. Prvouvrščeni tekači dobijo praktične nagrade, najboljši dneva pa spominsko plaketo „Slovenskega vestnika“.
- Opretila, zdravstvena služba**
Vsak udeleženec bo dobil ob prihodu na cilj oziroma na planinski postojanki čaj. Za zdravstveno službo je poskrbljeno. Vsak udeleženec sodeluje na lastno odgovornost.
- Informacije**
Informacije in pojasnila v zvezi z razpisom lahko dobite na sedežu Slovenske športne zveze (od 8. do 16. ure, tel. 0 42 22 - 85 2 35) in na sedežu Slovenskega planinskega društva (od 8. do 17. ure, tel. 0 42 22 - 32 5 50), na dan prireditve pa pri štartu.
- II. zimski pohod „Arihova peč“** bo izveden ob vsakem vremenu. V slučaju pomanjkanja snega bo na sporedu samo pohod za pešce do planinske postojanke — Koče nad Arihovo pečjo.
- Dovoz in parkirni prostor**
Iz Šentjakoba v Rožu vodi proti Podrošči-Rosenbach, preko vasi Leše-Lesach, Svatene-Schlatten in Hodnina-Kanin cesta do Polane, ki bo označena s kačipati „Arihova peč“. Dovoz je možen samo z osebnimi avtomobili. Parkirišča so na razpolago v bližini štarta pri „Polanci“.
- Zlata značka zimskega pohoda „Arihova peč“**
Kdor se bo petkrat udeležil zimskega pohoda „Arihova peč“, bo prejel posebno zlato značko. Petkratno udeležbo mora dokazati s petimi zbranimi kartončki, ki jih pošlje na sedež Slovenske športne zveze, Spitalgasse 12/II, 9020 Celovec-Klagenfurt.

ŠPORTNI VESTNIK

SANKARSE TEKME V SELAH

Zadnjo nedeljo je priredilo Turistično društvo „Naturfreunde“ iz Sel, v Selah-Borovnici pri pd. Ražarju svojo vsakoletno sankarsko tekmo. Tekmovanje je bilo že deseto po vrsti, udeležilo pa se ga je tudi rekordno število prijateljev sankanja, namreč 135 in prišli so iz vseh selskih naseljav, iz Šmarjete, Borovlj in drugih krajev Roža, iz Obirskega, Železne Kaple in okoliških krajev, celo močna ekipa iz pobratene Škofje Loke je bila na štartu.

Brez dvoma je privabilo lepo nedeljsko vreme, poleg tega pa je bila 1000 m dolga proga v najboljšem stanju.

Tako je organizator lahko, tudi z zadovoljstvom ugotovil, da je tekmovalje potekalo brez vsake najmanjše nezgode.

Pomerili so se kar v 12 skupinah in navajamo zato samo prve tri zmagovalce teh skupin. Ti so prejeli tudi lepe nagrade.

Pokroviteljstvo nad športno prireditvijo sta imela župan Hribnik in poslanka v deželnem zboru gospa Doroteja Thullmann — oba navzoča pri podelitvi nagrad. Poleg tega je predsednik Franz Uznik pozdravil še predsednika in sekretarja koroške zveze TVN, ter tudi navzoče predstavnike sosednjih društev in goste iz Slovenije.

Tekmovanje je šlo tudi za Pokal Obirja. Rezultati

žolari I: 1. Weratschnig Peter, 2. Haderlap Stanko, 3. Hribar Willi

žolari II: 1. Novotni Ernst, 2. Žura Valentin, 3. Hribar Milan

mladinci: 1. Olip Metod, 2. Traunik Ferdinand, 3. Smrtnik Hanzi

žolarki I: 1. Pasterk Sonja, 2. Malle Sabine, 3. Olip Diana

žolarki II: 1. Dovjak Ingrid, 2. Oraže Heidi, 3. Jung Karin

sploš. ženske: 1. Oraže Edeltraud, 2. Karničar Inge, 3. Kohls Annemarie

starejše ženske: 1. Podgornik Herta, 2. Karničar Elizabeta, 3. Haderlap Frida

sploš. moški: 1. Unterweger Friedl (najboljši dneva), 2. Miklau Florian, 3. Koder Olo

seniorji I: 1. Tomasch Lorenz, 2. Weratschnig Heinz, 3. Ogris Sebastian

seniorji II: 1. Čertov Rudolf, 2. Woschitz Jakob, 3. Meleschnig Josef

športne sanke moški: 1. Fabijan Toni, 2. Jung Josef, 3. Trevis Marjan

športne sanke II: 1. Bernik Simon, 2. Tolar Marija, 3. Tular Tinka

VREDNI ZMAGOVALCI POKALA ZA OBIR

S četrtlo in zadnjo sankarsko prireditvijo v kombinaciji za POKAL OBIR-

JA 1980 — katero je 27. 1. izvedlo „Turistično društvo TVN Sele“, je bila sklenjena tudi dokončna uvrstitev in so bili nagradi končno najbolj vztrajni in najboljši sankarji okoli Obirja. Podelitev pokalov in priznanj zmagovalcem v obeh dež. jeziki je bila po končani tekmi v Selah in ob navzočnosti prominentnih gostov. Izvedli so jo Wulfe Herbert in navzoči zastopniki sodelujočih društev. V letošnjem drugem kolu za POKAL OBIRJA je v Šmarjeti (TVN), Lepeni (SPD Zarja), na Obirskem (SPD Obir) in v Selah (TVN) sodelovalo skupno 428 tekmovalcev, kar dokazuje zanimanje in uspešnost prizadevanj vseh štirih prirediteljev.

K uspešnemu poteku tekmovalj so doprinesli tudi idealni vremenski pogoji pri vseh štirih tekmovaljih in resno delo društev, saj so bile proge v odličnem stanju, pa tudi ostala organizacija izvedena kar brezhibno. Zares dobro spričevalo vsem organizatorjem, kakor se je izrazil skupni zmagovalac Unterweger Friedl iz oddaljenega Bekštana/Finkenstein. Zmagal je na vseh štirih tekmah in omenil, da je pri tem nekoliko vloge igral tudi vosek (Wachs).

Udeležba pa dokazuje tudi potrebo, da se tekmovalje za POKAL OBIRJA izvede spet v letu 1981.

V letošnjem klaseментu je preostalo 30 tekmovalcev (lani le 7), ki so se uvrstili po skupinah sledeče (tudi po točkah):

žolari I: 1. Hribar Willi 18, 2. Haderlap Jakob 25

žolari II: 1. Žura Valentin 30, 2. Haderlap Peter 36, 3. Olip Hannes 37, 4. Žura Walter 51, 5. Haderlap Franz 52, 6. Zudermann Mirko 53, 7. Hribar Milan 57

mladinci: 1. Haderlap Stanko 24, 2. Jung Josef 25, 3. Novotni Ernst 28, 4. Smrtnik Hanzi 41, 5. Ibounik Hannes 44, 6. Walte Kurt 56

splošna moški: 1. Unterweger Fridl 4 — skupni zmagovalac, 2. Miklau Florian 19, 3. Wulfe Toni 57, 4. Kohls Adolf 58, 5. Karničar Paul 60, 6. Smrtnik Valentin 61

seniorji I: 1. Weratschnig Heinz 21

seniorji II: 1. Wulfe Thomas 19, 2. Meleschnig Josef 30,

žolarki: 1. Jung Karin 9, 2. Wilhelmer Rosi 25

splošna ženske: 1. Karničar Inge 7, 2. Kohls Annemarie 23, 3. Smrtnik Regina 30, 4. Dolinšek Maria 45

OLIMPIJSKE IGRE

Za tokratne olimpijske igre v Lake Placidu sta se kvalificirala le dva Korošca. Razveseljivo pri tem pa je, da je eden od teh dveh Hans Millonig iz Zahomca, ki je predvsem v zadnjih

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 1. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Spominjamo se.

SOBOTA, 2. 2.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 3. 2.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darila vam bo.

PONEDELJEK, 4. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Šport — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 5. 2.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — Otrci, poslušajte! — Skladnice za deco.

SREDA, 6. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Za ples in dobro voljo.

ČETRTEK, 7. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Prešernova oddaja (literarno-glasbena oddaja).

Industrijsko podjetje v Rožu išče izkušenega

knjigovodjo (ali knjigovodkinjo)

za mnogostranske naloge. Prednost imajo kandidati, ki obvladajo oba deželna jezika. Dopise na upravo „Slovenskega vestnika“.

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 2.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Rembrandt - njegova grafična stvaritev — 10.30 TV kuhinja — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Plavi Havaj — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Igrajoča ura — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mit noče umreti — 21.00 Stari pridejo — 22.00 To je poklic — Letnin rojstni dan.

SREDA, 6. 2.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Tako gospodarji zunanjetrgovinsko podjetje — 10.30 Harry z dolgimi prsti — 17.00 Dobro dejanje — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščine na Rde-

čem morju — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Margaret — 21.35 Šport.

ČETRTEK, 7. 2.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Obraz stoletij — 10.30 Vigred na Immenhofu — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Ante — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Obtožujem — 21.15 Večerni šport.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 1. 2.: 10.00 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Šola smučanja — 17.15 Nenavadne dogodivščine Pina Pimpina — 17.30 Družina Lesniewskich — 18.00 Domači ansambli: Ansambel Lojzeta Slaka — 18.30 Obzornik — 18.40 Planiranje v krajevni skupnosti — 19.00 Spektar: plastične barve, vroča voda — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Kar bo, pa bo — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Korenine — naslednje generacije — 22.30 V znamenju — 22.45 Nočni kino: Janas, švicarski film.

SOBOTA, 2. 2.: 8.00 Poročila — 8.05 Jacek in čarobna lučka — 8.20 Zima, zima bela — 8.35 Kurir Goce Delčeva — 9.05 Pustolovščina — 9.35 Pisani svet: Po sledih zelene bratovščine — 10.05 Marie Curie, TV nadaljevanka — 10.55 Gorivo sončna energija — Pot obloženega kruha, oddaja iz cikla Človekovo telo — 11.20 Igmanski marš — 11.50 625 — 12.25 Ljudje in zemlja — 13.25 Poročila — Oskar, španski film — Rokomet Radnički: Bayer — 17.00 Košarka Bosna: Jugoplastika — 18.35 Naš kraj — 18.45 Robinovo gnezdo — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Župan našega mesta, TV nadaljevanka — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Zbogom, kifeljci-francoski film — Zabavno glasbena oddaja — Kačipot — Poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 8.55 Poročila — 9.00 Za nedeljsko dobro jutro — 9.30 Življenje na zemlji, dokumentarni film — 10.25 Disneyev svet — 11.10 Čebelica Maja — 11.30 Kačipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — Zehniki — Namizni tenis — Strah pred obogatitvijo ali posledica nafte krize, dokumentarna od-

da ne bomo začeli s treningom že na kampu za treniranje v Jugoslaviji. Naj še povemo, da trening v telovadnici gimnazije vodi Ferra.

Prihodnji torek 5. februarja bo imel SAK tekmo proti Policiji v stadionu celovške Avstrije in sicer ob 18. uri. Danes v pelek pa ima SAK svoj prvi trening na prostem.

PORTOROŽ

Nogomelaši Olimpije na portoroški plaži na piranskem igrišču že marljivo vadijo za nadaljevanje prvenstva. V uvodnem delu pa imajo še največ problemov z nasprotniki, ki nikakor niso po njihovem okusu. Ljubljančani bi radi imeli močnejše (na teh pripravah je tudi trener SAK — Rogič). Že zdaj pa je nastal hud boj za mesta v prvoligaški ekipi Olimpije.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 1. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Spominjamo se.

SOBOTA, 2. 2.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 3. 2.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darila vam bo.

PONEDELJEK, 4. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Šport — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 5. 2.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — Otrci, poslušajte! — Skladnice za deco.

SREDA, 6. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Za ples in dobro voljo.

ČETRTEK, 7. 2.: 14.10 Koroški obzornik — Prešernova oddaja (literarno-glasbena oddaja).

SOBOTA, 2. 2.: 15.40 Tako se mi dopadeš — 17.00 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.30 Napete pustolovščine na zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 22.25 Vešča — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 11.00 Začetek — 11.15 ORF stereo koncert — 12.40 Zakaj kristjani verujejo — 15.15 Če sladko spi mesečina na pobočjih — 16.45 Toby in Tobias — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Egon Schiele — 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 2.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Zakaj kristjani verujejo — 10.00 Motivi pesnikovanja — 10.30 Tako se mi dopadeš — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom pa lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Akcija v Manhattanu — 21.50 Šport.

TOREK, 5. 2.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Nova matematika — 10.30 Če sladko mesečina spi na pobočjih — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 „Hitreje, višje, močnejše“ — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mit noče umreti — 21.00 Stari pridejo — 22.00 To je poklic — Letnin rojstni dan.

SREDA, 6. 2.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Tako gospodarji zunanjetrgovinsko podjetje — 10.30 Harry z dolgimi prsti — 17.00 Dobro dejanje — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščine na Rde-

čem morju — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Margaret — 21.35 Šport.

ČETRTEK, 7. 2.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Obraz stoletij — 10.30 Vigred na Immenhofu — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Ante — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Obtožujem — 21.15 Večerni šport.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 1. 2.: 10.00 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Šola smučanja — 17.15 Nenavadne dogodivščine Pina Pimpina — 17.30 Družina Lesniewskich — 18.00 Domači ansambli: Ansambel Lojzeta Slaka — 18.30 Obzornik — 18.40 Planiranje v krajevni skupnosti — 19.00 Spektar: plastične barve, vroča voda — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Kar bo, pa bo — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Korenine — naslednje generacije — 22.30 V znamenju — 22.45 Nočni kino: Janas, švicarski film.

SOBOTA, 2. 2.: 8.00 Poročila — 8.05 Jacek in čarobna lučka — 8.20 Zima, zima bela — 8.35 Kurir Goce Delčeva — 9.05 Pustolovščina — 9.35 Pisani svet: Po sledih zelene bratovščine — 10.05 Marie Curie, TV nadaljevanka — 10.55 Gorivo sončna energija — Pot obloženega kruha, oddaja iz cikla Človekovo telo — 11.20 Igmanski marš — 11.50 625 — 12.25 Ljudje in zemlja — 13.25 Poročila — Oskar, španski film — Rokomet Radnički: Bayer — 17.00 Košarka Bosna: Jugoplastika — 18.35 Naš kraj — 18.45 Robinovo gnezdo — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Župan našega mesta, TV nadaljevanka — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Zbogom, kifeljci-francoski film — Zabavno glasbena oddaja — Kačipot — Poročila.

NEDELJA, 3. 2.: 8.55 Poročila — 9.00 Za nedeljsko dobro jutro — 9.30 Življenje na zemlji, dokumentarni film — 10.25 Disneyev svet — 11.10 Čebelica Maja — 11.30 Kačipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — Zehniki — Namizni tenis — Strah pred obogatitvijo ali posledica nafte krize, dokumentarna od-

daja — Poročila — Igre na snegu — Pot navzdol, avstralski film — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Vroči veter, nadaljevanka — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Prizren, oddaja iz cikla Popotovanja — 21.35 V znamenju — 21.50 Risanka — 21.55 Glasbeni album — 22.10 Športni pregled.

Športno društvo Zahomc sporoča, da je iz tehničnih vzrokov

III. OJSTERNIKOV LJUDSKI TEK

preložen od 3. februarja na nedeljo 17. februarja 1980 s startom ob 10. uri na Ziljski Bistrici.

PONEDELJEK, 4. 2.: 10.00 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Vrlec na obisku — 17.45 Mala čudesa velike prirode — 18.00 Prijateljstvo — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Prežihov Voranc: Boj na požiralniku, TV drama — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 V znamenju.

TOREK, 5. 2.: 10.00 TV v šoli — 17.05 Poročila — 17.10 Jacek in čarobna lučka — 17.25 Pisani svet — 17.55 Folklorna revija skupin iz Črne gore, Slovenije, Vojvodine in s Kosova — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzornik — 18.40 Mostovi-Hidak, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost — 19.10

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

v a b i n a

SAK ples

v soboto 9. februarja 1980 ob 20. uri pri ŠOŠTARJU v Globasnici.

Prisrčno vabljeni!

Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Aktualna oddaja — 20.55 Grozdi mojega vinograda — 21.45 V znamenju — 22.00 Iz koncertnih dvoran.

SREDA, 6. 2.: 10.00 TV v šoli — 16.55 Poročila — 17.00 Infanlinjin rojstni dan — 17.40 Planirji fotografije — 18.05 Mednarodno tekmovalje violinistov „Fritz Kreisler“ — 18.35 Mozaik — 18.40 Obzornik — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak

Avstrijska zunanjetrgovinska firma s sedežem na Koroškem išče

SODELAVCA

z znanjem slovenskega in srbohrvaškega jezika ter poznanjem z